

कार्यावली

गुरुवार, दिनांक १८ मार्च, २०१० रोजी दुपारी १-०० वाजता मुंबई येथील विधान भवनात सुरु होणाऱ्या महाराष्ट्र विधानसभेच्या सन २०१० च्या प्रथम अधिवेशनाची कार्यावली.

- एक. राज्यपालांच्या अभिभाषणाची प्रत सभागृहासमोर ठेवणे.
- दोन. राज्यपालांच्या अभिभाषणाबद्दल आभार प्रदर्शनाचा प्रस्ताव.
- तीन. अध्यक्षानी, सभाध्यक्ष तालिकेवर सदस्य नामनिर्देशित करणे.
- चार. प्रश्नोत्तरे.
- पाच. अध्यादेश सभागृहासमोर ठेवणे.
- सहा. राज्यपालांच्या अभिभाषणावर चर्चा.
- सात. सन २००९-२०१० च्या पुरवणी मागण्या सादर करणे.
- आठ. सन २००९-२०१० च्या पुरवणी मागण्यांवर चर्चा व मतदान.
- नऊ. सन २०१०-२०११ चा अर्थसंकल्प सादर करणे.
- दहा. सन २०१०-२०११ च्या अर्थसंकल्पावर सर्वसाधारण चर्चा.
- अकरा. लेखानुदान प्रस्ताव.
- बारा. सन २०१०-२०११ च्या अर्थसंकल्पातील अनुदानाच्या मागण्यांवर चर्चा व मतदान.
- तेरा. विधानसभा विनंती अर्ज समितीचा अहवाल सादर करणे.
- चौदा. शासकीय विधेयके --

(अ) खालील विधेयके विधानसभेकडे विचारार्थ प्रलंबित आहेत :-

(१) सन २००९ चे वि. स. वि. क्रमांक १६ - महाराष्ट्र ऐषआराम सेवांवरील कर (सुधारणा) विधेयक, २००९.

(२) सन २००९ चे वि.स.वि.क्रमांक १९ - मुंबई न्यायालय-फी (सुधारणा) विधेयक, २००९.

(३) सन २००९ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ४१ - मुंबई महानगरपालिका, मुंबई प्रांतिक महानगरपालिका, नागपूर शहर महानगरपालिका, मुंबई पोलीस आणि महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी (सुधारणा) विधेयक, २००९.

(४) सन २००९ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ४२ - महाराष्ट्र भूजल (विकास व व्यवस्थापन) विधेयक, २००९.

(५) सन २००९ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ५५ - मुंबई मुद्रांक (सुधारणा) विधेयक, २००९.

(६) सन २००९ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ६६ - मुंबई प्रांतिक महानगरपालिका, नागपूर शहर महानगरपालिका, महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी, महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्रे) झाडांचे संरक्षण व जतन आणि महाराष्ट्र (मोठ्या निवासी जागा असलेल्या) इमारतींवरील कर (पुन्हा अधिनियमित केलेला) (सुधारणा) विधेयक, २००९.

(७) सन २००९ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ६८ - मुंबई प्राथमिक शिक्षण (सुधारणा) विधेयक, २००९.

(८) सन २००९ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ६९ - भारतीय दंड संहिता आणि फौजदारी प्रक्रिया संहिता (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, २००९.

(९) सन २००९ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ७० - फौजदारी प्रक्रिया संहिता (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, २००९.

१.

(ब) विधान परिषदेने संमत केलेले खालील विधेयक विधानसभेकडे विचारार्थ प्रलंबित आहे :-

सन २००९ चे विधानपरिषद विधेयक क्रमांक १० - महाराष्ट्र वैद्यकीय सेवा-व्यक्ती आणि वैद्यकीय सेवा-संस्था (हिंसक कृत्ये व मालमत्तेची हानी किंवा नुकसान यांना प्रतिबंध) विधेयक, २००९.

पंधरा.

शोक प्रस्ताव.

सोळा.

इतर शासकीय कामकाज ज्याची सूचना नंतर देण्यात येईल.

सतरा.

अनियत दिन प्रस्ताव (म.वि.स. नियम २९५ अन्वये) सूची स्वतंत्रपणे वितरित करण्यात येईल.

अठरा.

अशासकीय विधेयके --

विचारार्थ--

- (१) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक २३ - मोटार वाहन (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, २००९ - श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (२) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक २४ - हिंदू अज्ञानत्व व पालकत्व (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, २००९ - श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (३) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक २५ - महाराष्ट्र गुंठेवारी विकास (नियमाधीन करणे, श्रेणीवाढ व नियंत्रण) (सुधारणा) विधेयक, २००९ - श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (४) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक २६ - महाराष्ट्र हिंसाचार व लैंगिक गुन्ह्यांना प्रवृत्त करणाऱ्या जाहिराती व जाहिरात-फलक लावण्यास प्रतिबंध करण्याबाबत विधेयक, २००९ - श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (५) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक २७ - महाराष्ट्र शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या बदल्यांचे विनियमन आणि शासकीय कर्तव्ये पार पाडताना होणाऱ्या विलंबास प्रतिबंध (सुधारणा) विधेयक, २००९ - श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (६) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ३० - महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास (सुधारणा) विधेयक, २००९ - श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (७) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ३१ - महाराष्ट्र धर्म स्वातंत्र्य विधेयक, २००९ - श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (८) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ३३ - महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी (सुधारणा) विधेयक, २००९ - श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (९) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ३४ - फौजदारी प्रक्रिया संहिता (महाराष्ट्र दुसरी सुधारणा) विधेयक, २००९ - श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (१०) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ३७ - कारागृहे (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, २००९ - श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.
- (११) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ३८ - महाराष्ट्र कामकरी स्त्रिया व महिला शेतमजूर (प्रसूती सहाय्य) विधेयक, २००९ - श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.

- (१२) सन २००९ चे वि.स.वि क्रमांक ३९ - महाराष्ट्र स्वयंसेवी संस्था विकास व व्यवस्थापन महामंडळ विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे**
- (१३) सन २००९ चे वि.स.वि क्रमांक ४० - फौजदारी प्रक्रिया संहिता (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे**
- (१४) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक २८ - महाराष्ट्र गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ (सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (१५) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक २९ - महाराष्ट्र राज्यातील शेतकरी, कारागीर व भूमिहीन मजूर यांना निवृत्तीवेतन देण्याबाबत विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (१६) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ३२ - बाल कामगार (प्रतिबंध व विनियमन) (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स.यांचे.**
- (१७) सन २००९ चे विधेयक क्रमांक ३५ - महाराष्ट्र बेकारी निर्मूलन विधेयक, २००९- **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (१८) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ४३ - अन्न भेसळ प्रतिबंध (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (१९) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ४४ - मुंबई महानगरपालिका (सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (२०) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ४५ - महाराष्ट्र खनिज विकास (निर्मिती व उपयोजन) निधी (सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (२१) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ४६ - मुंबई समचिकित्सा वैद्यक व्यवसायी (सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (२२) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ४७ - मुंबई दारुबंदी (सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (२३) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ४८ - महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता (दुसरी सुधारणा) संहिता विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**

- (२४) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ४९ - महाराष्ट्र खाजगी शाळातील कर्मचारी (सेवेच्या शर्ती) विनियमन (सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (२५) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ५० - भ्रष्टाचार प्रतिबंध (महाराष्ट्र दुसरी सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (२६) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ५१ - महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी (दुसरी सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री.सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (२७) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ५२ - मुंबई सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था (सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री.सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (२८) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ५३ - भ्रष्टाचार प्रतिबंध (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री.सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (२९) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ५६ - महाराष्ट्र सार्वजनिक ग्रंथालये (सुधारणा)विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (३०) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ५७ - भारतीय दंड संहिता (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (३१) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ५८ - हिंदू विवाह (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (३२) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ५९ - महाराष्ट्र माथाडी, हमाल व इतर श्रमजीवी कामगार (नोकरीचे नियमन व कल्याण) (दुसरी सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (३३) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ६० - महाराष्ट्र खाजगी शाळांतील कर्मचारी (सेवेच्या शर्ती) विनियमन (दुसरी सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (३४) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ६१ - भारतीय दंड संहिता (महाराष्ट्र दुसरी सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (३५) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ६२ - महाराष्ट्र रोजगार हमी (सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**

- (३६) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ६३ - औषधीद्रव्ये व सौंदर्य प्रसाधन (महाराष्ट्र सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (३७) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ६४ - महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता (सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. यांचे.**
- (३८) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ६५ - महाराष्ट्र ऊस तोडणी मजूर (नोकरीचे नियमन व कल्याण) विधेयक, २००९ - **श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स.यांचे.**
- (३९) सन २००९ चे वि.स.वि. क्रमांक ६७ - महाराष्ट्र शैक्षणिक संस्था (कॅपिटेशन फी घेण्यास प्रतिबंध) (सुधारणा) विधेयक, २००९ - **श्री.सुभाष देसाई, वि.स.स. यांचे.**

एकोणीस.

अशासकीय ठराव (म.वि.स. नियम १०६) -

श्री. आर.एम. वाणी यांचे ठराव क्रमांक १, २, ३, ४ व ५

- (१) "शेतकऱ्यांना शेती व्यवसायासाठी लागणारी रासायनिक खते, अवजारे, किटकनाशके यांच्या किमतीमध्ये सतत होणारी वाढ, तसेच शेतकऱ्यांना शेतीमालाचे न परवडणारे भाव विचारात घेता, उत्पादन खर्चावर आधारित असे शेतीमालाचे भाव शेतकऱ्यांना मिळण्याच्या दृष्टीने राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (२) "राज्यातील विशेषतः मराठवाड्यातील सर्व गावे बारमाही वाहतुकीस योग्य व्हावीत याकरिता सर्व ग्रामीण भागातील रस्त्यांची पाहणी करुन आवश्यक असेल तेथे नद्या, खाडया, नाले व मोऱ्या यांचेवर पूल बांधण्याची धडक योजना शासनाने हाती घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (३) "राज्यातील इतर विभागांपेक्षा मराठवाडा तुलनात्मकदृष्ट्या मागासलेला असल्याने मराठवाडयाच्या विकासाच्या दृष्टीने आवश्यक असलेले १) लातूर ते मिरज, २) पूर्णा ते अकोला, ३) मुदखेड ते निजामाबाद,सिकंदराबाद,४) रोटेंगाव ते पुणतांबा, ५) परळी-बीड-नगर हे नवीन रेल्वे मार्ग विकसित करण्यासाठी नांदेड ते मनमाड रेल्वे मार्ग दुपदरी (सेकंड ट्रॅक) करणे तसेच अपूर्ण असलेले रेल्वे मार्ग पूर्ण होण्याकरिता राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

- (४) "राज्यात पिण्याच्या पाण्याची निर्माण झालेली व बिकट होत असलेली समस्या लक्षात घेता पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न प्रभावीरित्या सोडविण्यासाठी धरण, तलाव व भूगर्भातील जलसाठ्यांचा नियोजनपूर्वक वापर करण्याच्या दृष्टीने शासनाने एक खास कार्यक्रम आखावा व त्याची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "
- (५) "राज्यातील ग्रामीण विकास योजनेअंतर्गत तयार करण्यात येणाऱ्या रस्त्यांच्या कामासाठी खाजगी कंत्राटदारांकडून वापरण्यात येणारा निकृष्ट व भेसळयुक्त माल, रस्त्याचे बांधकाम, खडीकरण व डांबरीकरण या कामाचे सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या सक्षम व जबाबदार अधिकाऱ्यांकडून परिक्षण न होणे, परिणामी ग्रामीण भागातील रस्त्यांची कामे निकृष्ट दर्जाची झाल्याने असंख्य रस्ते वाहतूक व इतर दळणवळणासाठी निरुपयोगी ठरल्यामुळे वाहनांची होणारी मोडतोड व नुकसान, वाढते अपघात व शासनाच्या रस्ते निधीचा होणारा प्रचंड अपव्यय लक्षात घेता ग्रामीण भागातील रस्ते पूर्णतः खाजगीकरणाच्या माध्यमातून बांधून त्यांची देखभाल व दुरुस्ती करण्याची जबाबदारी त्याच खाजगी कंत्राटदारांना देऊन ते काम त्यासाठी घातलेल्या अटी व शर्तीनुसार करून घेण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

श्री. नाना पटोले यांचे ठराव क्रमांक ६, ७, ८, ९ व १०

- (६) "विदर्भाच्या सर्वांगीण विकासासाठी विदर्भाचे स्वतंत्र राज्य असावे ही त्या भागातील जनतेची मागणी विचारात घेता संविधानातील तरतुदीप्रमाणे विदर्भाचे स्वतंत्र राज्य निर्माण करण्यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "
- (७) "राज्यातील विनाअनुदान तत्वावर सुरु करण्यात आलेल्या माध्यमिक शाळांमध्ये अनुदानाअभावी प्रयोगशाळा, ग्रंथालये इत्यादी सोयी विद्यार्थ्यांना उपलब्ध होवू शकत नसल्यामुळे विद्यार्थ्यांच्या प्रगतीवर होणारा विपरित परिणाम विचारात घेता विनाअनुदान तत्वावर मान्यता दिलेल्या राज्यातील सर्व माध्यमिक शाळांना चालू शैक्षणिक वर्षापासून १०० टक्के अनुदान देण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. " "
- (८) "राज्यात आर्थिकदृष्ट्या मागासलेल्या घटकांना शासकीय सेवेत काही

जागांचे आरक्षण ठेवण्याची तरतूद करण्याबाबत व त्यांच्यासाठी कल्याणकारी योजना आखण्यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

- (९) "राज्यात औद्योगिक वसाहती व कारखान्यांचे वाढते प्रमाण, त्यामुळे बहुतांश जिल्ह्यात वायू प्रदूषण व जलप्रदूषणाची निर्माण झालेली समस्या कोळसाखाणीपासून होत असलेले प्रदूषण, उद्योजक करारनामा करून देखील प्रदूषणाबाबत न पाळत असलेले नियम, त्यातच शासनाला अपुऱ्या साधन सामुग्रीमुळे प्रदूषणावर आळा घालण्याकरिता येत असलेले अपयश, परिणामी जनतेच्या आरोग्याचा निर्माण झालेला प्रश्न, या सर्वांवर आळा घालण्याकरिता शासनाने विशेष यंत्रणा निर्माण करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (१०) "शासनाच्या मोठ्या व मध्यम प्रकल्पांमुळे बाधित होणाऱ्या प्रकल्पग्रस्त लोकांचे पुनर्वसन करण्याच्या दृष्टीने निश्चित स्वरूपाचा एक कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची तातडीने अंमलबजावणी करण्याच्या दृष्टीने शासनाने उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री.राम शिंदे यांचे ठराव क्रमांक ११, १२, १३ व १४

- (११) "राज्यातील सुशिक्षित बेरोजगारांचे वाढते प्रमाण व त्यांच्यात रोजगाराअभावी निर्माण झालेले वैफल्याचे व असंतोषाचे वातावरण लक्षात घेता बेरोजगारांची समस्या परिणामकारक पध्दतीने सोडविण्यासाठी सेवायोजन आणि रोजगार व स्वयंरोजगार कार्यालये अधिक कार्यक्षम करण्यासाठी तसेच, संबंधित प्रश्नावर उपाययोजना सुचविण्यासाठी विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (१२) "राज्यातील जीवनावश्यक वस्तुंच्या बेसुमार वाढत असलेल्या किंमती, त्यावर नियंत्रण ठेवण्यात शासनाला आलेले अपयश, ऐन सणासुदीच्या वेळी बाजारात जीवनावश्यक वस्तुंचा कृत्रिम तुटवडा निर्माण करून त्या वस्तुंची बेसुमार भाववाढ करण्याची व्यापारीवर्गात निर्माण झालेली प्रवृत्ती, सरकारमान्य स्वस्त धान्य दुकानात जीवनावश्यक वस्तुंचा निर्माण झालेला तुटवडा, त्यामुळे जनतेवर पडत असलेला आर्थिक ताण, या सर्व गोष्टींचा सर्वकष विचार करून जीवनावश्यक वस्तुंचे योग्य व स्वस्त दराने वितरण करण्यासाठी सार्वजनिक वितरण व्यवस्था अधिक बळकट करून स्थिरभाव योजना आखावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (१३) "राज्यातील ग्रामीण भागातील ग्रामपंचायतींना देखभालीसाठी हस्तांतरित करण्यात आलेल्या नळ पाणीपुरवठा योजना निधीअभावी बंद पडतात,

व्यवस्थापन नीट होत नाही, त्यामुळे देखभाल व व्यवस्थापन सुरळीत होण्यासाठी शासनाने या सर्व नळ पाणीपुरवठा योजना स्वतंत्र महामंडळाकडे सोपवाव्यात, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

- (१४) "राज्यातील अत्यल्प व अल्पभूधारक शेतकऱ्यांच्या शेतीतील विहिरी व विद्युत पंपांचा मोठ्या प्रमाणात राहिलेला अनुशेष, विद्युत कनेक्शन मिळण्याकरिता होणारा विलंब त्यामुळे विद्युत पंपावर घेतलेल्या कर्जाचा वाढत असलेला आर्थिक बोजा, शेतात राबविल्या जाणाऱ्या फळबाग विकास योजनांचे पाण्याअभावी होणारे नुकसान टाळण्याच्या दृष्टीने व उक्त योजनेची अंमलबजावणी परिणामकारकरित्या करण्यासाठी शासनाने धोरणात्मक कार्यक्रम राबवावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री सुधाकर भालेराव यांचे ठराव क्रमांक १५, १६, १८ व १९

- (१५) "राज्यातील मराठवाडा व विदर्भ हे तुलनात्मकदृष्ट्या मागासलेले विभाग रेल्वे मार्गांनी जोडण्याच्या दृष्टीने लातूर रोड ते बोधन (व्हाया - जळकोट) , खामगाव-जालना, वर्धा-यवतमाळ-पुसद-नांदेड या नवीन रेल्वे मार्गाचे काम सत्वर मंजूर करण्यासाठी तसेच यवतमाळ ते मुर्तीजापूर (व्हाया दारव्हा) हा नॅरोगेज मार्ग ब्रॉडगेजमध्ये रुपांतर करण्यासाठी कोकण रेल्वे विकास महामंडळाच्या धर्तीवर विदर्भ रेल्वे विकास महामंडळ स्थापन करण्याबाबत राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरवा अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (१६) "राज्याची वाढती लोकसंख्या व त्यात परराज्यातून सतत येणाऱ्या लोढ्यांची पडत असलेली भर, त्यामुळे विस्कळीत होणारे राज्याचे नियोजन, त्यातून निर्माण होणाऱ्या अनेकविध समस्या, वाढती बेरोजगारी, पिण्याचे अपुरे पाणी, सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेवर पडणारा अनावश्यक ताण, शिक्षणाची होत असलेली दुरावस्था, परिणामी राज्याची अर्थव्यवस्था विस्कळीत होणे, इत्यादी बाबी लक्षात घेता राज्य शासनाने परिवार नियोजनाचा धडक कार्यक्रम आखून तो सर्वांच्यासाठी सारखेपणे अनिवार्य करून युध्दपातळीवर राबवावा व त्यासाठी विशेष उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (१८) "राज्यात दिवसेंदिवस वनराईचे कमी होत असलेले प्रमाण, बेसुमार वृक्ष तोडीने होणारी जमिनीची धूप, पर्जन्यमानात झालेली घट, सिंचन व

पिण्याच्या पाण्याची निर्माण झालेली समस्या, पर्यावरणाचा बिघडलेला समतोल इत्यादी बाबी लक्षात घेता, त्यासाठी निश्चित स्वरूपाचा कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची त्वरित अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

- (१९) "राज्यात पिण्याच्या पाण्याची निर्माण झालेली व बिकट होत असलेली समस्या लक्षात घेऊन पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न प्रभावीरित्या सोडविण्यासाठी धरणे, तलाव व भू-गर्भातील जलसाठ्यांचा नियोजनपूर्वक वापर करण्याच्या दृष्टीने शासनाने एक खास कार्यक्रम आखावा व त्याची त्वरीत अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

डॉ.खुशाल बोपचे यांचे ठराव क्रमांक २०, २१, २३ व २४

- (२०) "राज्यातील सुशिक्षित बेरोजगारांचे वाढते प्रमाण व त्यांच्यात रोजगाराअभावी निर्माण झालेले वैफल्याचे व असंतोषाचे वातावरण लक्षात घेता बेरोजगारांची समस्या परिणामकारक पध्दतीने सोडविण्यासाठी सेवायोजन आणि रोजगार व स्वयंरोजगार कार्यालये अधिक कार्यक्षम करण्यासाठी तसेच, संबंधित प्रश्नावर उपाययोजना सुचविण्यासाठी विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (२१) "शेतीची नापिकी, अतिवृष्टी, जलप्रकोप, दुबार पेरणी, तिबार पेरणी, ओला व कोरडा दुष्काळ असा असूनही पीक विमा नुकसान भरपाई पासून आणेवारी व उंबरठा उत्पन्नाच्या जाचक निकषामुळे शेतकरी वंचित राहत असणे. याला शंभर वर्ष जुनी ब्रिटीशकालीन आणेवारी व उंबरठा काढण्याचे निकष कारणीभूत असल्याने त्यात बदल करून सुधारीत आणेवारी व उंबरठा काढण्याचे निकष तयार करण्यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (२२) " वाढत्या लोकसंख्येच्या प्रमाणात ग्रामीण भागात विशेषतः पंचायत समिती, जिल्हापरिषद अंतर्गत शासनातर्फे व महानगरपालिकातर्फे रुग्णवाहिका सुरु न करणे, तसेच अपघात, नैसर्गिक आपत्ती किंवा आकस्मिक दुखणे यामुळे सर्वसामान्य लोकांना रुग्णवाहिका सेवा त्वरित उपलब्ध न होणे, त्याकरिता सामाजिक किंवा राजकीय संस्थानी विभागा-विभागातून जनसेवेच्या कार्याकरिता रुग्णवाहिका

सुरु केल्या आहेत, अशा रुग्णवाहिकांसाठी शासनामार्फत आर्थिक अनुदान देण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

- (२३) " राज्यात मोठ्या धरणातून अचानक पाणी सोडल्यामुळे नद्यांना महापूर येण्याच्या घटना वाढणे, महापुरामध्ये नदी काठच्या गावांचे, शेत जमिनीचे नुकसान होऊन यामध्ये मनुष्यहानी व वित्तहानी मोठ्या प्रमाणावर होणे, त्यासाठी धरणातून पाणी सोडण्याच्या प्रक्रियेसंदर्भात अभ्यास करून निश्चित उपाय सुचविण्यासाठी विधीमंडळातील सदस्यांची एक उच्चस्तरिय समिती स्थापन करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करत आहे. "
- (२४) "राज्यातील अत्यल्प व अल्पभूधारक शेतकऱ्यांच्या शेतीतील विहिरी व विद्युत पंपांचा मोठ्या प्रमाणात राहिलेला अनुशेष, विद्युत कनेक्शन मिळण्याकरिता होणारा विलंब त्यामुळे विद्युत पंपावर घेतलेल्या कर्जाचा वाढत असलेला आर्थिक बोजा, शेतात राबविल्या जाणाऱ्या फळबाग विकास योजनांचे पाण्याअभावी होणारे नुकसान टाळण्याच्या दृष्टीने व उक्त योजनेची अंमलबजावणी परिणामकारकरित्या करण्यासाठी शासनाने धोरणात्मक कार्यक्रम राबवावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री. चैनसुख संचेती यांचे ठराव क्रमांक २५, २६, २७ व २८

- (२५) "राज्यातील विशेषतः मराठवाड्यातील सर्व गावे बारमाही वाहतुकीसाठी योग्य व्हावीत याकरिता सर्व गावे बारमाही रस्त्यांनी जोडण्याबाबत आणि आवश्यक असेल तेथे नद्या, नाले, मोऱ्या यांचेवर पूल बांधण्यासाठी शासनाने घडक योजना अंमलात आणावी, व या संदर्भातील अंमलबजावणीसाठी स्वतंत्र ग्रामीण रस्ते विकास महामंडळ स्थापन करावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (२६) "राज्यात पिण्याच्या पाण्याची निर्माण झालेली व बिकट होत असलेली समस्या लक्षात घेऊन पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न प्रभावीरित्या सोडविण्यासाठी धरणे, तलाव व भू-गर्भातील जलसाठ्यांचा नियोजनपूर्वक वापर करण्याच्या दृष्टीने शासनाने एक खास कार्यक्रम आखावा व त्याची त्वरीत अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (२७) "राज्याची वाढती लोकसंख्या व त्यात परराज्यातून सतत येणाऱ्या लोंढ्याची पडत असलेली भर, त्यामुळे विस्कळीत होणारे राज्याचे नियोजन, त्यातून निर्माण होणाऱ्या अनेकविध समस्या, वाढती बेरोजगारी, पिण्याचे अपुरे पाणी, सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेवर पडणारा अनावश्यक ताण, शिक्षणाची होत असलेली दुरावस्था, परिणामी राज्याची अर्थव्यवस्था

विस्कळीत होणे, इत्यादी बाबी लक्षात घेता राज्य शासनाने परिवार नियोजनाचा धडक कार्यक्रम आखून तो सर्वांच्यासाठी सारखेपणे अनिवार्य करून युध्दपातळीवर राबवावा व त्यासाठी विशेष उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

- (२८) "मुंबई शहरामध्ये दररोज बाहेरून येणाऱ्यांची वाढती संख्या, त्यामुळे नागरी सुविधांवर पडणारा कमालीचा ताण विचारात घेता, जादा प्राथमिक स्वरूपांच्या सुविधा उपलब्ध करून देण्यासाठी तसेच वीज, पाणी, रस्ते, गटारे, वाहतूक, इत्यादींची वाढत्या प्रमाणात सोय करण्यासाठी केंद्र शासनाने राज्य शासनास प्रतिवर्षी १०० कोटी रुपयांचे अनुदान उपलब्ध करून देण्याबाबत राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरवा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री. अतुल देशकर यांचे ठराव क्रमांक २९, ३०, ३१ व ३२

- (२९) "राज्यातील इंधनाची वाढती टंचाई, त्यातच ग्रामीण भागात रॉकेलची होत असलेली टंचाई व रॉकेलचा होत असलेला काळाबाजार, परिणामी सामान्य गरीब जनतेला सोसाव्या लागणाऱ्या अडचणींचा विचार करून त्यावर त्वरित उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (३०) "राज्यात महापूर, दुष्काळ, चक्रीवादळ, गारपीट, भूकंप वगैरे नैसर्गिक संकटांना तोंड देण्यासाठी व बाधित नागरिकांना त्वरेने पुरेसे अर्थसहाय्य करण्यासाठी तसेच अशा आपत्तींना तोंड देण्यासाठी पुरेसा निधी गोळा करणे व आपद्ग्रस्तांचे पुनर्वसन विनाविलंब होण्याच्या दृष्टीने शासनाने विशेष यंत्रणा निर्माण करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (३१) "राज्यातील ग्रामीण भागातील सर्व खेडी नजिकच्या महामार्गाना डांबरी रस्त्याने जोडण्यासाठी शासनाने एक कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची त्वरित अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (३२) "विदर्भात सिंचनाच्या अपुऱ्या सोयी असल्यामुळे या भागातील शेतकरी वर्षानुवर्षे नापिकी आणि नुकसान सहन करीत असून अनेक सिंचनविषयक योजना/ पाटबंधारे प्रकल्प अपूर्णावस्थेत असल्यामुळे शेतकऱ्यांची होणारी गैरसोय लक्षात घेऊन विदर्भात सिंचनविषयक प्रगती होण्याचे दृष्टीने मोठ्या प्रमाणावर सिंचनाच्या सोयी उपलब्ध

करण्यात याव्यात, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री. गोपाल शेड्डी यांचे ठराव क्रमांक ३३, ३४ व ३५

- (३३) "देशाला स्वातंत्र्य मिळण्याकरीता लढा देऊन त्यासाठी काळ्या पाण्याची शिक्षा भोगून जनतेला मातृभूमी प्रेमाची ज्वलंत विचारसरणी देणारे व क्रांतीकारकांचे प्रेरणास्थान असलेले स्वातंत्र्यवीर विनायक दामोदर सावरकर यांना "मरणोत्तर भारतरत्न" प्रदान करण्याबाबत राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (३४) "मानवतेचे महाभाष्यकार असलेल्या श्री.संत ज्ञानेश्वर महाराजांच्या श्री. ज्ञानेश्वरीचे सप्तशताब्दी वर्षाचे औचित्य साधून त्यांचे उचित स्मारक व्हावे व त्यांच्या वास्तव्याने पुनित झालेल्या "नेवासे" परिसराचा सर्वांगीण विकास करण्यासाठी शासनाने एक कालबद्ध योजना आखून त्याची त्वरेने अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (३५) "राज्यात पिण्याच्या पाण्याची निर्माण झालेली व बिकट होत असलेली समस्या लक्षात घेता पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न प्रभावीरित्या सोडविण्यासाठी धरणे, तलाव व भूगर्भातील जलसाठ्यांचा नियोजनपूर्वक वापर करण्याच्या दृष्टीने शासनाने एक खास कार्यक्रम आखावा व त्याची त्वरित अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री.योगेश सागर यांचे ठराव क्रमांक ३६, ३७, ३८ व ३९

- (३६) "राज्यात दिवसेंदिवस वाढत जाणारे प्रदूषण, त्यामुळे निसर्गाचा निर्माण झालेला असमतोल, पेट्रोल, डिझेलचे दिवसेंदिवस वाढत जाणारे दर, वाहनांच्या संख्येत दिवसेंदिवस होणारी वाढ, त्यामुळे नागरिकांचे होणारे हाल, तसेच ऊस उत्पादक शेतकऱ्यांची साखर कारखान्यांकडून होणारी पिळवणूक थांबविण्यासाठी राज्य शासनाने इथेनॉल, बायोडिझेल यासारखे इंधन स्विकारण्यासाठी केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (३७) "मुंबई शहरातील जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींच्या पुर्नबांधणीबाबतचे शासनाचे उदासीन धोरण तसेच मुंबई गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळाच्या अकार्यक्षमतेमुळे जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींची दुरुस्ती होत नसल्याने ऐन पावसाळ्यात इमारती कोसळून जिवित व वित्त हानी होण्याचे वाढत असलेले प्रमाण, जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींची योग्यरित्या पाहणी न करणे, तसेच इमारतींच्या पुनर्चनेची खोळंबलेली अनेक कामे, त्यातून मोठ्या प्रमाणात होत असलेला भ्रष्टाचार, त्यामुळे रहिवाशांत पसरलेला तीव्र असंतोष, या

संदर्भात साकल्याने विचार करुन त्यावर परिणामकारक उपाययोजना सुचविण्यासाठी विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती नेमण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

- (३८) "राज्यात पिण्याच्या पाण्याची निर्माण झालेली व बिकट होत असलेली समस्या लक्षात घेऊन पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न प्रभावीरित्या सोडविण्यासाठी धरणे, तलाव व भूगर्भातील जलसाठ्यांचा नियोजनपूर्वक वापर करण्याच्या दृष्टीने शासनाने एक खास कार्यक्रम आखावा व त्याची त्वरीत अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (३९) "राज्यात महापूर, दुष्काळ, चक्रीवादळ, गारपीट, भूकंप वगैरे नैसर्गिक संकटांना तोंड देण्यासाठी व बाधित नागरिकांना त्वरेने पुरेसे अर्थसहाय्य करण्यासाठी तसेच अशा आपत्तींना तोंड देण्यासाठी पुरेसा निधी गोळा करणे व आपद्ग्रस्तांचे पुनर्वसन विनाविलंब होण्याच्या दृष्टीने शासनाने विशेष यंत्रणा निर्माण करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री.मंगलप्रभात लोढा यांचे ठराव क्रमांक ४०, ४१, ४२, ४३ व ४४

- (४०) "भारताचे शांघाय म्हणून मुंबईची ओळख जगाला व्हावी म्हणून प्रयत्नशील असणाऱ्या शासनाने मागील अनेक वर्षांपासून मुंबई शहराच्या जमिनीचा सर्व्हे न करणे, मुंबई शहरात बांधकामाची झालेली व होत असलेली प्रचंड वाढ, तथापि, अशा प्रकारे झालेल्या बांधकामाची जिल्हाधिकारी कार्यालयात नोंद नसणे, त्यामुळे शासनाचा कोटयावधी रुपयांचा महसूल बुडणे, गरजू नागरिकांना मागणी करुनही नोंदी उपलब्ध नसल्यामुळे मालमत्ता प्रमाणपत्र प्राप्त न होणे, ही वस्तुस्थिती लक्षात घेता मुंबई शहराला नोंद नसलेल्या बांधकामांपासून वाचविण्यासाठी व शासनाच्या महसूलात वाढ होण्यासाठी मुंबई शहरातील जमिनीचे सर्वेक्षण करण्याकरिता खास अभियान तातडीने राबविण्याच्या दृष्टीने शासनाने कार्यवाही करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (४१) "मुंबई गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळाच्या अकार्यक्षमतेमुळे जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींची वेळीच दुरुस्ती होत नसल्याने ऐन पावसाळ्यात इमारती कोसळून जिवित व वित्त हानी होण्याचे वाढत असलेले प्रमाण, जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींची योग्यरित्या पाहणी करुन त्याचा विकास करणे पुनर्रचनेची खोळंबलेली अनेक कामे, त्यातून मोठया प्रमाणात होत असलेला भ्रष्टाचार, त्यामुळे रहिवाशांत पसरलेला तीव्र असंतोष, या संदर्भात साकल्याने विचार

- करुन त्यावर परिणामकारक उपाययोजना सुचविण्यासाठी विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती नेमण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (४२) "राज्यात अनेक कुटुंबियांचे योग्य सर्वेक्षण न झाल्याने त्यांना दारिद्र्य रेषेखालील पिवळ्या शिधापत्रिकांपासून वंचित रहावे लागत असणे, शासनाच्या अन्न व नागरी पुरवठा खात्याने रुपये १५०००/- वार्षिक उत्पन्न दारिद्र्यरेषेची मर्यादा १० वर्षांपूर्वी ठरविली असणे, तसेच शासनाने नेहरु रोजगार व सुवर्ण जयंती योजनेसाठी दारिद्र्य रेषेची मर्यादा रुपये २५०००/- ठरविली असणे, यामध्ये स्वतःच्या मालकीचे घर, कलर, टि.व्ही., गॅस, दुचाकी वाहन या अटी शिथिल केल्या असणे, एकाच शासनाचे दारिद्र्य रेषेसाठी असलेले दोन निकष हे विसंगत असणे, यात धान्य वाटपासाठी केंद्र शासनाने ६५.३४ लाख लाभार्थ्यांची संख्या ठरवून दिली असून प्रत्यक्षात ७३.४० लाख लाभार्थी निवडण्यात आले असणे, त्यामुळे केंद्राकडून मिळणारे धान्य अपुरे असल्याने दारिद्र्यरेषेखालील कुटुंबियांनी मर्यादा रुपये १५००० वरून रुपये २५०००/- करण्यात यावी व राज्यातील असंघटीत क्षेत्रातील घरेलू कामगारांचा समावेश दारिद्र्य रेषेखालील यादीत करुन त्यांना पिवळ्या शिधापत्रिका उपलब्ध करुन देवून केंद्र शासनाकडून अतिरिक्त धान्याचा कोटा देण्याची शासनाने मागणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (४३) "मुंबईची वाढती लोकसंख्या व त्यात परराज्यातून सतत येणाऱ्या लोंढ्याची पडत असलेली भर, त्यामुळे विस्कळीत होणारे राज्याचे नियोजन, त्यातून निर्माण होणाऱ्या अनेकविध समस्या, वाढती बेरोजगारी, पिण्याचे अपुरे पाणी, सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेवर पडणारा अनावश्यक ताण, शिक्षणाची होत असलेली दुरावस्था, परिणामी राज्याची अर्थव्यवस्था विस्कळीत होणे, इत्यादी बाबींसाठी युध्दपातळीवर कार्यक्रम राबवावा व त्यासाठी विशेष उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (४४) "मुंबईमध्ये पिण्याच्या पाण्याची निर्माण झालेली व बिकट होत असलेली समस्या लक्षात घेऊन पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न प्रभावीरित्या सोडविण्यासाठी मुंबईतील जलवाहिन्यांची दुरुस्ती व देखभाल करण्यासाठी व पाण्याचे नियोजनपूर्वक वापर करण्याच्या दृष्टीने शासनाने एक खास कार्यक्रम आखावा व त्याची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. " "

श्री. सरदार तारारसिंग यांचे ठराव क्रमांक ४५ व ४६

(४५) "भारताचे शांघाय म्हणून मुंबईची ओळख जगाला व्हावी म्हणून प्रयत्नशील असणाऱ्या शासनाने मागील अनेक वर्षांपासून मुंबई शहराच्या जमिनीचा सर्व्हे न करणे, मुंबई शहरात बांधकामाची झालेली व होत असलेली प्रचंड वाढ, तथापि, अशा प्रकारे झालेल्या बांधकामाची जिल्हाधिकारी कार्यालयात नोंद नसणे, त्यामुळे शासनाचा कोटयावधी रुपयांचा महसूल बुडणे, गरजू नागरिकांना मागणी करूनही नोंदी उपलब्ध नसल्यामुळे मालमत्ता प्रमाणपत्र प्राप्त न होणे, ही वस्तुस्थिती लक्षात घेता मुंबई शहराला नोंद नसलेल्या बांधकामांपासून वाचविण्यासाठी व शासनाच्या महसूलात वाढ होण्यासाठी मुंबई शहरातील जमिनीचे सर्वेक्षण करण्याकरिता खास अभियान तातडीने राबविण्याच्या दृष्टीने शासनाने कार्यवाही करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

(४६) "मुंबई शहरातील जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींच्या पुर्नबांधणीबाबतचे शासनाचे उदासीन धोरण तसेच मुंबई गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळाच्या अकार्यक्षमतेमुळे जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींची दुरुस्ती होत नसल्याने ऐन पावसाळ्यात इमारती कोसळून जिवित व वित्त हानी होण्याचे वाढत असलेले प्रमाण, जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींची योग्यरित्या पाहणी न करणे, तसेच इमारतींच्या पुनर्रचनेची खोळंबलेली अनेक कामे, त्यातून मोठ्या प्रमाणात होत असलेला भ्रष्टाचार, त्यामुळे रहिवाशांत पसरलेला तीव्र असंतोष, या संदर्भात साकल्याने विचार करून त्यावर परिणामकारक उपाययोजना सुचविण्यासाठी विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती नेमण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

श्री. सुधीर मुनगंटीवार यांचे ठराव क्रमांक ४७, ४८, ४९, ५० व ५७

(४७) "महाराष्ट्रातील शेतकऱ्यांच्या पिक उत्पन्न क्षमतेपेक्षा विविध देशातील शेतकऱ्यांची पिक उत्पन्न क्षमता कितीतरी पटीने जास्त असल्याचे मुक्त अर्थव्यवस्थेच्या युगात राज्यातील शेतकऱ्यांच्या भविष्यकाळ अधःकारमय होणे, राज्यातील शेतकऱ्यांना सतत आर्थिक हालअपेष्टांना सामना करावा लागणे, नापिकी व कर्जबाजारीपणाला कंटाळून राज्यात मोठ्या प्रमाणावर शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या होणे, त्यांच्या आर्थिक हिताचे रक्षण करण्याची नितांत आवश्यकता, शेतकऱ्यांचे आर्थिक हितसंबंध जपण्यासाठी तसेच त्यांना पुरेसे संरक्षण देण्यासाठी राज्याच्या कृषी विषयक धोरणात निश्चित स्वरूपाचा बदल करण्यासाठी शासनाने ठोस

- व कालबद्ध उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनाला करीत आहे."
- (४८) "विदर्भात सिंचनाच्या अपुऱ्या सोयी असल्यामुळे या भागातील शेतकरी वर्षानुवर्षे नापिकी आणि नुकसान सहन करीत असून अनेक सिंचनविषयक योजना/ पाटबंधारे प्रकल्प अपूर्णावस्थेत असल्यामुळे शेतकऱ्यांची होणारी गैरसोय लक्षात घेऊन विदर्भात सिंचनविषयक प्रगती होण्याचे दृष्टीने मोठया प्रमाणावर सिंचनाच्या सोयी उपलब्ध करण्यात याव्यात, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (४९) "राज्यात औद्योगिक वसाहती व कारखान्यांचे वाढते प्रमाण त्यामुळे बहुतांश जिल्ह्यात वायू प्रदूषण व जल प्रदुषणाची निर्माण झालेली समस्या, कोळसाखाणी पासून होत असलेले प्रदुषण, उद्योजक करारनामा करून देखील प्रदुषणाबाबत न पाळत असलेले नियम, विशेषतः ज्या भागात दुर्मिळ वनसंपदा तसेच वन्यजीवांचे वास्तव्य आहे त्या भागात कोळसा खाणींसाठी परवानगी देण्याचा चाललेला प्रकार, त्यामुळे वन व वन्यजीवांचे अस्तित्व धोक्यात येणे, त्यातच शासनाला अपुऱ्या साधन सामुग्रीमुळे प्रदुषणावर आळा घालण्याकरिता येत असलेले अपयश, परिणामी जनतेच्या आरोग्याचा निर्माण झालेला प्रश्न, या सर्वावर आळा घालण्याकरिता शासनाने विशेष यंत्रणा निर्माण करावी तसेच पर्यावरणाचा होणारा न्हास लक्षात घेता आरक्षित वनांच्या ठिकाणी देण्यात आलेले कोलब्लॉक्स रद्द करावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनाला करीत आहे." "
- (५०) "देशाला स्वातंत्र्य मिळण्याकरिता लढा देवून त्यासाठी काळया पाण्याची शिक्षा भोगून जनतेला मातृभूमी प्रेमाची ज्वलंत विचारसरणी देणारे व क्रांतीकारकांचे प्रेरणास्थान असलेले स्वातंत्र्यवीर विनायक सावरकर यांना "मरणोत्तर भारतरत्न" प्रदान करण्याबाबत राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनाला करीत आहे. "
- (१७७) "विदर्भाच्या सर्वांगीण विकासासाठी विदर्भाचे स्वतंत्र राज्य असावे ही त्या भागातील जनतेची मागणी विचारात घेता संविधानातील तरतुदीप्रमाणे विदर्भाचे स्वतंत्र राज्य निर्माण करण्यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री. महादेव बाबर यांचे ठराव क्रमांक ५२ व ५६

- (५२) "पुणे, सातारा, सांगली, कोल्हापूर व सोलापूर या पाच जिल्ह्यातील जनतेच्या सोयीसाठी मुंबई उच्च न्यायालयाचे एक खंडपीठ पुणे येथे स्थापन करावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."
- (५६) "राज्यातील वेगवेगळ्या प्रकल्पांमुळे विस्थापित झालेल्या प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसनाचे काम अद्यापही पूर्ण झालेले नसल्याने विस्थापितांचे होत असलेले हाल, त्यामुळे शासनाच्या विचाराधीन प्रकल्पांसाठी जमिनी देण्याच्या कामाला शेतकऱ्यांचा होत असलेला विरोध, त्याबाबत निर्माण केल्या जाणाऱ्या कायदेशीर अडचणी इ. बाबी विचारात घेता प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसनाचे रखडलेले काम तात्काळ पूर्ण करण्यासाठी कालबद्ध धडक कार्यक्रम राबविण्यात यावा अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

श्रीमती मीनाक्षी पाटील यांचे ठराव क्रमांक ५७, ५८, ५९, ६० व ६१

- (५७) "राज्यातील सर्व गावे बारमाही वाहतुकीस योग्य होण्याकरीता तेथील रस्त्यांची पहाणी करुन तेथे नद्या, नाले, मोऱ्यांवर पूल बांधण्याची धडक योजना शासनाने हाती घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "
- (५८) "राज्यातील किल्ल्यांचे ऐतिहासिक महत्व लक्षात घेता या किल्ल्यांचे परिसर पर्यटन केंद्र म्हणून विकसित करण्यासाठी तसेच त्या ठिकाणी मार्गदर्शक नेमण्याबाबत व पर्यटकांसाठी अन्य आवश्यक त्या सोयीसुविधा उपलब्ध करुन देऊन या सर्व किल्ल्यांचे ऐतिहासिक महत्व कायम राखण्याच्या दृष्टीने राज्य शासनाने खास उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "
- (५९) "राज्यात कायदा व सुव्यवस्थेची दिवसेंदिवस गंभीर होत चाललेली परिस्थिती, तसेच पोलीसांना गुन्हे शोधून काढण्यात व गुन्हेगारांना पकडण्यात येत असलेले अपयश, वाढत्या गुन्हेगारीमुळे जनतेत निर्माण झालेली असुरक्षिततेची भावना विचारात घेता या संदर्भात अभ्यास करुन निश्चित उपाय सुचविण्यासाठी विधीमंडळातील दोन्ही सदनातील सदस्यांची एक उच्चस्तरीय समिती स्थापन करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

- (६०) "राज्यातील जीवनावश्यक वस्तूंच्या बेसुमार वाढत असलेल्या किमती, त्यावर नियंत्रण ठेवण्यात शासनाला आलेले अपयश, ऐन सणासुदीच्या वेळी बाजारात जीवनावश्यक वस्तूंचा कृत्रिम तुटवडा निर्माण करून त्या वस्तूंची बेसुमार भाववाढ करण्याची व्यापारी वर्गात निर्माण झालेली प्रवृत्ती, सरकारमान्य स्वस्त धान्य दुकानात जीवनावश्यक वस्तूंचा निर्माण झालेला तुटवडा, त्यामुळे जनतेवर पडत असलेला आर्थिक ताण, या सर्व गोष्टींचा सर्वकष विचार करून जीवनावश्यक वस्तूंचे योग्य व स्वस्त दराने वितरण करण्यासाठी सार्वजनिक वितरण व्यवस्था अधिक बळकट करून स्थिर भाव योजना आखावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (६१) "कोकणातील विशेषतः रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदूर्ग व ठाणे या चार जिल्हयांसाठी एक स्वतंत्र मत्स्यविद्यापीठ स्थापन करून त्यात मत्स्यव्यवसायासंबंधी विविध अभ्यासक्रम अंतर्भूत करावेत, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री संभाजी पवार यांचे ठराव क्रमांक ६२, ६३, ६४, ६५ व ६६

- (६२) "शेतकऱ्यांना शेती व्यवसायासाठी लागणारी रासायनिक खते, अवजारे, किटकनाशके यांच्या किमतीमध्ये सतत होणारी वाढ, तसेच शेतकऱ्यांना शेतीमालाचे न परवडणारे भाव विचारात घेता, उत्पादन खर्चावर आधारित असे शेतीमालाचे भाव शेतकऱ्यांना मिळण्याच्या दृष्टीने राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (६३) "राज्यातील ग्रामीण भागातील ग्रामपंचायतींना देखभालीसाठी हस्तांतरित करण्यात आलेल्या नळ पाणीपुरवठा योजना निधीअभावी बंद पडतात, व्यवस्थापन नीट होत नाही, त्यामुळे देखभाल व व्यवस्थापन सुरळीत होण्यासाठी शासनाने ह्या सर्व नळ पाणीपुरवठा योजना स्वतंत्र महामंडळाकडे सोपवाव्यात, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (६४) "राज्यातील जीवनावश्यक वस्तूंच्या बेसुमार वाढत असलेल्या किमती, त्यावर नियंत्रण ठेवण्यात शासनाला आलेले अपयश, ऐन सणासुदीच्या वेळी बाजारात जीवनावश्यक वस्तूंचा कृत्रिम तुटवडा निर्माण करून त्या वस्तूंची बेसुमार भाववाढ करण्याची व्यापारी वर्गात निर्माण झालेली प्रवृत्ती, सरकारमान्य स्वस्त धान्य दुकानात जीवनावश्यक वस्तूंचा निर्माण झालेला तुटवडा, त्यामुळे जनतेवर पडत असलेला आर्थिक ताण, या सर्व गोष्टींचा सर्वकष विचार करून जीवनावश्यक वस्तूंचे योग्य व स्वस्त दराने वितरण करण्यासाठी सार्वजनिक वितरण व्यवस्था अधिक बळकट करून स्थिर भाव योजना आखावी, अशी शिफारस ही

विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(६५) "राज्यातील सुशिक्षित बेरोजगारांचे वाढते प्रमाण व त्यांच्यात रोजगाराअभावी निर्माण झालेले वैफल्याचे व असंतोषाचे वातावरण लक्षात घेता बेरोजगारांची समस्या परिणामकारक पध्दतीने सोडविण्यासाठी सेवायोजन आणि रोजगार व स्वयंरोजगार कार्यालये अधिक कार्यक्षम करण्यासाठी तसेच, संबंधित प्रश्नावर उपाययोजना सुचविण्यासाठी विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(६६) "राज्यातील अत्यल्प व अल्पभूधारक शेतकऱ्यांच्या शेतीतील विहिरी व विद्युत पंपाचा मोठ्या प्रमाणात राहिलेला अनुशेष, विद्युत कनेक्शन मिळण्याकरिता होणारा विलंब त्यामुळे विद्युत पंपावर घेतलेल्या कर्जाचा वाढत असलेला आर्थिक बोजा, शेतात राबविल्या जाणाऱ्या फळबाग विकास योजनांचे पाण्याअभावी होणारे नुकसान टाळण्याच्या दृष्टीने व उक्त योजनेची अंमलबजावणी परिणामकारकरित्या करण्यासाठी शासनाने धोरणात्मक कार्यक्रम राबवावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री.रविंद्र वायकर यांचे ठराव क्रमांक ६७, ६८, ६९, ७० व ७१

(६७) "मुंबईतील चर्चगेट रेल्वे स्थानकाचे नामकरण करून सी.डी.देशमुख यांचे नाव देण्याबाबत राज्य सरकारने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(६८) "मुंबई शहरातील वाहतुकीची होणारी प्रचंड कोंडी, वाहनांची वाढती संख्या, अरुंद रस्ते, वाहतूक पोलिसांची अपुरी संख्या, शासनाने बांधलेले उड्डाणपूल व वाहनांची संख्या लक्षात घेता वाहतुकीची समस्या अत्यंत गंभीर बनत चालली असून यावर तातडीने मार्ग काढण्याबाबत व मुंबईतील वाहतूक सुयोग्य करण्याबाबत शासनाने तातडीने उपाययोजना करावी अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(६९) "देशाला स्वातंत्र्य मिळण्याकरिता लढा देवून जनतेला मातृभूमी प्रेमाची ज्वलंत विचारसरणी देणारे व क्रांतीकारकांचे प्रेरणास्थान असलेले लोकमान्य बाळ गंगाधर टिळक यांचे नाव पुणे शहरातील लोहगांव या विमानतळास देण्याबाबत राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

- (७०) "औरंगाबाद येथील विमानतळाला छत्रपती संभाजी महाराज असे नामकरण करण्याबाबत राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरवा, अशी ही विधानसभा शासनास शिफारस करित आहे. "
- (७१) "मुंबई शहराला पाणीपुरवठा करणारी अप्पर-तानसा आदि धरणे ही इंग्रज काळातील असून मुंबई शहरात परप्रांतीयांच्या येणाऱ्या लोंढयामुळे मुंबईची लोकसंख्या दीड कोटीच्या आसपास असल्याने मुंबई शहर व उपनगराला पाणी पुरवठ्याची निर्माण झालेली गंभीर समस्या लक्षात घेता कोयना धरणातून वशिष्ठ नदीत सोडण्यात येणारे अतिरिक्त पाणी मुंबई शहराची वाढती पाण्याची गरज भागविण्यासाठी पुरविण्यात यावे, यासाठी शासनाने एक खास योजना तयार करून तीची युध्दपातळीवर अंमलबजावणी करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

श्री अशोक शिंदे यांचे ठराव क्रमांक ७२, ७३, ७४, ७५ व ७६

- (७२) "शेतीची नापिकी, अतिवृष्टी, जलप्रकोप, दुबार पेरणी, तिबार पेरणी, ओला व कोरडा दुष्काळ असा असूनही पिक विमा नुकसान भरपाई पासून आणेवारी व उंबरठा उत्पन्नाच्या जाचक निकषामुळे शेतकरी वंचित राहत असणे, याला शंभर वर्षे जुनी ब्रिटीशकालीन आणेवारी व उंबरठा काढण्याचे निकष कारणीभूत असल्याने त्यात बदल करून सुधारित आणेवारी व उंबरठा काढण्याचे निकष तयार करण्यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "
- (७३) "राज्यातील ग्रामीण विकास योजनेअंतर्गत तयार करण्यात येणाऱ्या रस्त्यांच्या कामासाठी खाजगी कंत्राटदारांकडून वापरण्यात येणारा निकृष्ट व भेसळयुक्त माल, रस्त्याचे बांधकाम, खडीकरण व डांबरीकरण या कामाचे सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या सक्षम व जबाबदार अधिकाऱ्यांकडून परिक्षण न होणे, परिणामी ग्रामीण भागातील रस्त्यांची कामे निकृष्ट दर्जाची झाल्याने असंख्य रस्ते वाहतूक व इतर दळणवळणासाठी निरुपयोगी ठरल्यामुळे वाहनांची होणारी मोडतोड व नुकसान, वाढते अपघात व शासनाच्या रस्ते निधीचा होणारा प्रचंड अपव्यय लक्षात घेता ग्रामीण भागातील रस्ते पूर्णतः खाजगीकरणाच्या माध्यमातून बांधून त्यांची देखभाल व दुरुस्ती करण्याची जबाबदारी त्याच खाजगी कंत्राटदारांना देवून ते काम त्यासाठी घातलेल्या अटी व शर्तीनुसार करून घेण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

- (७४) "शेतकऱ्यांना शेती व्यवसायासाठी लागणारी रासायनिक खते, अवजारे,

किटकनाशके यांच्या किमतीमध्ये सतत होणारी वाढ, तसेच शेतकऱ्यांना शेतीमालाचे न परवडणारे भाव विचारात घेता, उत्पादन खर्चावर आधारित असे शेतीमालाचे भाव शेतकऱ्यांना मिळण्याच्या दृष्टीने राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

- (७५) "तालुक्यातील सर्व शासकीय कार्यालये एकाच प्रशासकीय इमारतीत असावीत, जेणेकरून तालुक्याच्या ठिकाणी येणाऱ्या गावकऱ्यांना त्यांच्या कामासाठी वेगवेगळ्या कार्यालयात जाण्यासाठी पायपीट करावी लागणार नाही तसेच आर्थिक भुर्दंड सोसावा लागणार नाही. यासाठी शासनाने योजनाबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची त्वरित अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "
- (७६) "विदर्भात सिंचनाच्या अपुऱ्या सोयी असल्यामुळे या भागातील शेतकरी वर्षानुवर्षे नापिकी नुकसान सहन करित असून अनेक सिंचनविषयक योजना/ पाटबंधारे प्रकल्प अपूर्णावस्थेत असल्यामुळे शेतकऱ्यांची होणारी गैरसोय लक्षात घेवून विदर्भात सिंचनविषयक प्रगती होण्याचे दृष्टीने मोठ्या प्रमाणावर सिंचनाच्या सोयी उपलब्ध करण्यात याव्यात, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

श्री. संजय जाधव यांचे ठराव क्रमांक ७७, ७८, ७९ व ८०

- (७७) "राज्यातील धार्मिक स्थळांच्या व तीर्थक्षेत्रांच्या ठिकाणी भाविकांची होणारी अफाटगर्दी, परंतु धार्मिक स्थळी व तीर्थक्षेत्राकडे लाखोंच्या संख्येने येणाऱ्या भाविकांना स्थानिक प्रशासनाकडून योग्य त्या सर्वसामान्य प्राथमिक सोयी सुविधाही उपलब्ध करून दिल्या जात नसणे, परिणामी दर्शनाच्या वेळी चेंगराचेंगरीत शेकडो भाविकांना मृत्यू येणे, अनेक जण गंभीर जखमी होणे, या घटना क्लेशदायक असल्याने आता या पुढे राज्यातील धार्मिक स्थळांच्या तीर्थक्षेत्रांच्या ठिकाणी शासनाने योग्य सुविधांचे नियोजन करण्याच्या दृष्टीने तशा योजना आखाव्यात व त्यांची अंमलबजावणी करण्यात यावी अशी शिफारस ही विधानसभा शासनाला करित आहे. "
- (७८) "देशाला स्वातंत्र्य मिळण्याकरिता लढा देवून त्यासाठी काळ्या पाण्याची शिक्षा भोगून जनतेला मातृभूमी प्रेमाची ज्वलंत विचारसरणी देणारे क्रांतीकारकांचे प्रेरणास्थान असलेले स्वातंत्र्यवीर विनायक सावरकर यांना "मरणोत्तर-भारतरत्न" प्रदान करण्याबाबत राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "
- (७९) "राज्यातील पाटबंधारे क्षेत्रातील अनुशेष भरून काढण्यासाठी पाटबंधारे

योजनांचा विशेष कार्यक्रम शासनाने आखावा व गोदावरी, दुधना, पुर्णा या नद्यांवर उभारण्यात येत असलेले बंधारे तसेच सर्वेक्षण झालेले बंधारे यांच्यासाठी पुरेसा निधी त्वरित उपलब्ध करून देण्यासाठी योग्य ती उपाययोजना व अंमलबजावणी करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

(८०) "राज्यात पिण्याच्या पाण्याची निर्माण झालेली व बिकट होत असलेली समस्या लक्षात घेवून पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न प्रभावीरित्या सोडविण्यासाठी धरण, तलाव व भूगर्भातील जलसाठ्यांचा नियोजनपूर्वक वापर करण्याच्या दृष्टीने शासनाने एक खास कार्यक्रम आखावा व त्याची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

(२६१) " राज्यातील विशेषतः मराठवाड्यातील सर्व गावे बारमाही वाहतुकीसाठी योग्य व्हावीत याकरिता सर्व गावे बारमाही रस्त्यांनी जोडण्याबाबत आणि आवश्यक असेल तेथे नद्या, नाले, मोऱ्या यांचेवर पूल बांधण्यासाठी शासनाने घडक योजना अंमलात आणावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

श्री.बबनराव घोलप यांचे ठराव क्रमांक ८१, ८२ व ८३

(८१) "देशातील स्वातंत्र्यवीरांचे महामेरु ठरलेले क्रांतीकारी स्वातंत्र्यवीर विनायक दामोदर तथा तात्याराव सावरकर यांचे मातृभूमीसाठी झालेले कार्य, प्रत्येकांच्या मनात स्वातंत्र्याविषयी स्फुल्लिंग फुलविणारे आहे, या महापुरुषांच्या कार्याचा गौरव देशपातळीवर होणे कामी राज्यशासनाने केंद्र शासनाकडे स्वातंत्र्यवीर सावरकर वि.दा. सावरकर यांना मरणोत्तर भारतरत्न प्रदान करण्यासाठी आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

(८२) "नाशिक जिल्ह्यात सातपूर, अंबड, माळेगांव, मुराळगांव, गोंदे या औद्योगिक वसाहती असून जिल्ह्यातील उद्योग धंद्याची झपाट्याने प्रगती होत असून देखील येथील औद्योगिक क्षेत्र वीज, पाणी या विविध समस्यांनी ग्रासले आहे, परिणामी छोटे-छोटे उद्योग बंद होत असल्याने जिल्ह्यात मोठ्या प्रमाणावर बेरोजगारी वाढली असणे, या जिल्ह्यात जास्तीत जास्त उद्योजक आकर्षित होण्याच्या दृष्टीने उद्योजकांना भारनियमन कमी करून वीज दरामध्ये किमान १५ टक्के सवलत देण्याबाबत शासनाने तातडीने उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

(८३) "राज्यावर विजेचे मोठे संकट ओढवलेले असून यातून मार्ग काढणेकामी करीता राज्यातील २४० साखर कारखाने व खाजगी साखर कारखान्यांना प्रोत्साहित करून वीज निर्मिती करणेसाठी शासनाने निर्णयात्मक कार्यवाही करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री.प्रताप सरनाईक यांचे ठराव क्रमांक ८५, ८६ व ८७

(८५) "ठाणे शहरात ग्रामीण भागातून व परराज्यातून रोजगार, व्यवसाय व शिक्षणासाठी लोकांचे मोठया प्रमाणात लोंढे येत असल्याने शहराची लोकसंख्या प्रचंड वाढलेली असणे, यामुळे शहरातील वाहतूक, मल:निस्सारण, पाणीपुरवठा, राहण्याची जागा, आरोग्य सुविधा, वीज व रस्ते व्यवस्था इत्यादी नागरी सुविधा पुरविण्यासाठी दरवर्षी महानगरपालिका आपल्या महसूलातील मोठा हिस्सा खर्च करीत असूनही जनतेच्या मूलभूत गरजांची पूर्ती करण्यास असमर्थ ठरत असणे, शहरातील नागरी सुविधांची सुधारणा व नुतनीकरण करण्यासाठी तसेच नविन योजना कार्यान्वित करण्यासाठी शासनाने ठाणे महानगरपालिकेस १०० कोटी रुपयांचा निधी उपलब्ध करून द्यावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(८६) "ठाणे शहरात दिवसेंदिवस वाहनात होत असलेली वाढ तसेच रस्ते रुंदीकरणाच्या कामात अनेक अडचणी येत असल्याने रुंदीकरणाची कामे संथ गतीने होणे, वाहतूक नियंत्रक पोलिसांची असलेली अपूरी संख्या, यामुळे वाहतूकीची मोठया प्रमाणात होत असलेली कोंडी व अनेक वेळा होत असलेले अपघात, सबब, वाहतुकीची कोंडी सोडविण्यासाठी उच्चस्तरीय समितीची स्थापना करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(८७) "राज्यात पिण्याच्या पाण्याची निर्माण झालेली व बिकट होत असलेली समस्या लक्षात घेवून पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न प्रभावीरित्या सोडविण्यासाठी धरण, तलाव व भूगर्भातील जलसाठ्यांचा नियोजनपूर्वक वापर करण्याच्यादृष्टीने शासनाने एक खास कार्यक्रम आखावा व त्यांची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री. विजयराज शिंदे यांचे ठराव क्रमांक ८९, ९० व ९१

(८९) "राज्यातील पाटबंधारे क्षेत्रातील अनुशेष भरून काढण्यासाठी पाटबंधारे योजनांचा विशेष कार्यक्रम शासनाने आखावा व गोदावरी, दुधना, पूर्णा या नद्यांवर उभारण्यात येत असलेले बंधारे तसेच सर्वेक्षण झालेले

बंधारे यांच्यासाठी पुरेसा निधी त्वरित उपलब्ध करून देण्यासाठी योग्य ती उपाययोजना अंमलबजावणी करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

(९०) "खामगाव जालना व बुऱ्हाणपूर-सोलापूर हया रेल्वेमार्गाचे ब्रिटीश काळातच सवेर्क्षण होवून त्याचवेळी हया मार्गाचे काही प्रमाणात कच्चे काम ही होणे, परंतु स्वातंत्र्य प्राप्तीनंतर हया दोनही महत्वपूर्ण रेल्वे मार्गाचे काम प्रलंबित राहणे, यामुळे या भागाचा विकास होणे, उद्योग व्यवसाय वाढीस न येणे, खामगांव-जालना व बुऱ्हाणपूर-सोलापूर मार्गाच्या मान्यतेसाठी राज्य शासनाच्या हिश्याची रक्कम भरण्यास शासनाने तयारी दाखवावी व हया रेल्वेमार्ग होण्याचे अडथळे दूर करण्यासाठी करावयाच्या उपाययोजना तात्काळ कराव्या अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

(९१) "राज्यातील धार्मिक स्थळांच्या व तीर्थक्षेत्रांच्या ठिकाणी भाविकांची होणारी अफाटगर्दी, परंतु धार्मिक स्थळी व तीर्थक्षेत्राकडे लाखोंच्या संख्येने येणाऱ्या भाविकांना स्थानिक प्रशासनाकडून योग्य त्या सर्वसामान्य प्राथमिक सोयी सुविधाही उपलब्ध करून दिल्या जात नसणे, परिणामी दर्शनाच्या वेळी चेंगराचेंगरीत शेकडो भाविकांना मृत्यू येणे, अनेक जण गंभीर जखमी होणे, या घटना क्लेशदायक असल्याने आता या पुढे राज्यातील धार्मिक स्थळांच्या, तीर्थक्षेत्रांच्या ठिकाणी शासनाने योग्य सुविधांचे नियोजन करण्याच्या दृष्टीने तशा योजना आखाव्यात व त्यांची अंमलबजावणी करण्यात यावी अशी शिफारस ही विधानसभा शासनाला करित आहे. "

श्री. सुभाष देसाई यांचे ठराव क्रमांक ९४, ९५, ९६ व ९७

(९४) "कोकण रेल्वे मार्गावरील सिंधूदुर्ग जिल्ह्यातील प्रवाशांची वाढती संख्या विचारात घेवून कोकण रेल्वे मार्गावरील प्रवाशांच्या सोयीसाठी रत्नागिरीनंतर कणकवली या सावंतवाडी या रेल्वे स्थानकांचा विस्तार करून टर्मिनल बनविण्यासाठी तसेच कोकण रेल्वे मार्ग दूपदरी (सेकंड ट्रॅक) करण्याबाबतचा प्रस्ताव राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे पाठवून मंजूर करून घ्यावा व त्यासाठी लागणाऱ्या निधीतील अर्धा सहभाग राज्य शासनाने उचलावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

(९५) "मुंबई गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळाच्या अकार्यक्षमतेमुळे जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींची वेळीच दुरुस्ती होत नसल्याने ऐन पावसाळ्यात इमारती कोसळून जिवित व वित्त हानी होण्याचे वाढत असलेले प्रमाण, जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींची योग्यरित्या पाहणी न करणे तसेच इमारतींच्या पुनर्रचनेची खोळंबलेली अनेक

- कामे, त्यातून मोठ्या प्रमाणात होत असलेला भ्रष्टाचार, त्यामुळे रहिवाशांत पसरलेला तीव्र असंतोष, या संदर्भात साकल्याने विचार करून त्यावर परिणामकारक उपाययोजना सुचविण्यासाठी विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती नेमण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "
- (९६) "देशाला स्वातंत्र्य मिळण्याकरिता लढा देवून त्यासाठी काळ्या पाण्याची शिक्षा भोगून जनतेला मातृभूमी प्रेमाची ज्वलंत विचारसरणी देणारे व क्रांतीकारकांचे प्रेरणास्थान असलेले स्वातंत्र्यवीर विनायक सावरकर यांना "मरणोत्तर-भारतरत्न" प्रदान करण्याबाबत राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "
- (९७) "सायकलींग हे प्रवासाचे प्रदूषणमुक्त साधन असून जास्तीत जास्त नागरिकांनी सायकलींचा दररोज वापर केल्यास हवेचे व ध्वनीचे प्रदूषण करणारी मोटारींसारखी वाहने कमी वापरली जातील. त्यामुळे इंधनाची बचत होऊ शकते. तसेच सायकलींग स्पर्धेत राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्तरावर राज्यातून जाणाऱ्या स्पर्धकांना व्यायाम सराव व प्रोत्साहन मिळू शकते. याकरिता राज्यातील शहरी, जिल्हा व तालुका स्तरावरील राज्यमार्ग व जिल्हामार्ग रस्त्यांचा एक सुरक्षित पट्टा केवळ सायकलींसाठी आरक्षित करण्यासाठी शासनाने निर्णयात्मक कार्यवाही करावी अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

श्री.चंद्रदीप नरके यांचे ठराव क्रमांक ९८, ९९, १००, १०१ व १०२

- (९८) "जीवनावश्यक वस्तूंचे कडाडलेले भाव लक्षात घेता राज्यातील जनतेला शिधावाटप दुकानातून रास्त भावाने व योग्य प्रमाणात अन्नधान्य व इतर जीवनावश्यक वस्तूंचा नियमित पुरवठा होण्याच्या दृष्टीने सद्या कार्यरत असलेली यंत्रणा अधिक कार्यक्षम करण्यासाठी शासनाने आवश्यक ती उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "
- (९९) "राज्यातील व विशेषतः पश्चिम महाराष्ट्रातील सर्व गावे बारमाही वाहतूकीस योग्य व्हावीत याकरिता सर्व ग्रामीण रस्त्यांची पाहणी करून आवश्यक असेल तेथे नद्या, नाले, मोऱ्या यांचेवर पूल बांधण्याची नियोजनबद्ध व धडक योजना शासनाने हाती घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनाला करित आहे. "
- (१००) "शेतकऱ्यांना शेती व्यवसायासाठी लागणारी रासायनिक खते, अवजारे, किटकनाशके यांच्या किंमतीमध्ये सतत होणारी वाढ तसेच शेतकऱ्यांना शेतीमालाचे न परवडणारे भाव लक्षात घेता, उत्पादन खर्चावर आधारीत

असे शेतमालाचे भाव शेतकऱ्यांना मिळण्याच्या दृष्टीने राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

- (१०१) "राज्यावर विजेचे मोठे संकट ओढवलेले असून यातून मार्ग काढणेकरिता राज्यातील २४० साखर कारखाने व खाजगी साखर कारखान्यांना प्रोत्साहित करून वीज निर्मिती करण्यासाठी शासनाने निर्णयात्मक कार्यवाही करावी अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "
- (१०२) "राज्यात पिण्याच्या पाण्याची निर्माण झालेली व बिकट होत असलेली समस्या लक्षात घेता पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न प्रभाविरित्या सोडविण्याकरिता धरण, तलाव व भुगर्भातील जलसाठ्यांचा नियोजनपूर्वक वापर करण्याच्या दृष्टीने शासनाने एक खास कार्यक्रम आखावा व त्याची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

श्री. के.पी. पाटील यांचे ठराव क्रमांक १०४, १०५ व १०६

- (१०४) "राज्यातील सर्व शेतकऱ्यांना शेती धंद्यासाठी लागणारी सर्व कर्ज ४ टक्के व्याजाच्या दराने पुरविण्याच्या दृष्टीने आवश्यक ती उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "
- (१०५) "राज्यात विना अनुदानित अभियांत्रिकी, वैद्यकीय महाविद्यालयांना फी वाढीचे अधिकार सर्वोच्च न्यायालयाने दिल्याने विनाअनुदानित अभियांत्रिकी व वैद्यकीय महाविद्यालयांच्या संचालकांनी फी मध्ये केलेली असमर्थनीय वाढ, सदर फी वाढीमुळे अभियांत्रिकी व वैद्यकीय महाविद्यालयांमधून शिक्षण घेणे हुशार व होतकरु विद्यार्थ्यांच्या आर्थिक कुवतीबाहेरचे असणे, परिणामी त्यांना अशा महत्त्वाच्या शिक्षणाला मुकावे लागणे, ही वस्तुस्थिती लक्षात घेता अभियांत्रिकी व वैद्यकीय महाविद्यालयांमधील फी भरण्यासाठी अशा हुशार व गुणवान विद्यार्थ्यांना त्यांचे शिक्षण पूर्ण होईपर्यंत शासनाने आर्थिक सहाय्य कर्जरूपाने उपलब्ध करून द्यावे व शिक्षण पूर्ण झाल्यावर सदरहू कर्ज हप्त्याहप्त्याने वसूल करण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."
- (१०६) "राज्यातील विशेषतः कोकणातील सर्व गावे बारमाही वाहतुकीस योग्य व्हावीत याकरिता सर्व ग्रामीण रस्त्यांची पाहणी करून आवश्यक असेल तेथे नद्या, खाड्या, नाले व मोऱ्या यांचेवर पूल बांधण्याची धडक योजना

शासनाने हाती घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री.जितेंद्र आव्हाड यांचे ठराव क्रमांक १०८, १०९, १११ व ११२

- (१०८) "ठाणे जिल्हा शहरी, ग्रामीण, सागरी, डोंगरी भागामध्ये वसलेला असून त्याचे क्षेत्रफळ अफाट असणे, मोठ्या प्रमाणात होत असलेले नागरीकरण, ग्रामीण उपेक्षित भागांचा विचार करता मोठ्या प्रमाणात प्रशासकीय ताण वाढत असल्याने ठाणे जिल्ह्याचे विभाजन करून जिल्ह्याचा सर्वोत्तम विकास करण्याच्या दृष्टीने कार्यवाही करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (१०९) "ठाणे जिल्ह्यातील मुंब्रा व कळवा ही शहरे एका बाजूने डोंगर व दुसऱ्या बाजूने समुद्रखाडी यामध्ये वसलेली असून शहरातील नागरीकरणाचा प्रचंड वेग लक्षात घेता, मुलभूत सोयीसुविधांवर पडत असलेला प्रचंड ताण, या शहरांचा विकास नियोजनबद्ध होणेसाठी लागणारा कोटयावधी रुपयांचा निधी, हा निधी उपलब्ध करून देण्याची स्थानिक प्रशासनाची आर्थिक क्षमता नसल्याने या परिसराला मुलभूत सुविधा मिळव्यात व शहरांचा सर्वांगीण विकास करण्यासाठी केंद्र व राज्य शासनाकडून जादा निधी मिळण्याची नितांत आवश्यकता, विकासाच्या कामांची कालमर्यादा निश्चित करून ही शहरे उच्च दर्जाची व्हावीत यासाठी शासनाने योग्य ती पावले उचलावीत, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (१११) "राज्यातील नगरपालिका व महानगरपालिकांना शासनाकडून अनुदान मिळत असल्यामुळे त्यांच्या आर्थिक कारभारावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी पंचायत राज समितीच्या धर्तीवर विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."
- (११२) "राज्यातील सर्व न्यायालयांचे कामकाज १०० टक्के मराठी भाषेतून होण्याच्या दृष्टीने आवश्यक ती उपाययोजना करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री. सुरेश हाळवणकर यांचे ठराव क्रमांक ११३, ११५ व ११७

- (११३) "राज्यातील सेवायोजन कार्यालयांमध्ये लाखो तरुणांनी नोकरीसाठी केलेली नोंद, नोकऱ्यांसाठी संख्या मर्यादित असणे, त्यावर परप्रांतीयांनी पध्दतशीरपणे केलेले आक्रमण, परिणामी राज्यातील सुशिक्षित तरुणांमध्ये मोठ्या प्रमाणात पसरलेली बेकारी लक्षात घेता, या राज्यातील भूमीपूत्रांच्या हक्कांचे रक्षण करण्यासाठी यापुढे राज्यातील शासकीय, निमशासकीय तसेच खाजगी आस्थापनावरील कार्यालयांमध्ये

नोकरी देताना शालांत परीक्षेला मराठी भाषा घेतलेल्यांनाच नोकरीत घेण्यासाठी शासनाने धोरणात्मक निर्णय घ्यावा, अशी शिफारस विधानसभा शासनास करित आहे. "

(११५) "राज्यात सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेमध्ये मुबलक प्रमाणात सर्व घटकांना धान्य उपलब्ध करून देवून वाढती महागाई रोखण्याची नितांत आवश्यकता, जीवनावश्यक वस्तूंच्या दरामध्ये झालेली भरमसाठ वाढ यांमुळे सामान्य जनतेमध्ये पसरलेला तीव्र असंतोष, तात्पुरत्या स्वरूपात ज्याप्रमाणे बिडी कामगार, कोल्हाटी व पारधी समाजाला तात्पुरत्या स्वरूपात बी.पी.एल. कार्डाद्वारे धान्य पुरवठा केला जातो. त्याच धर्तीवर यंत्रमाग कामगारांसुद्धा कायमस्वरूपी बी.पी.एल. कार्डाद्वारे धान्यपुरवठा करण्यात यावा व सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेमधून योग्य भावाने व योग्य प्रमाणात जीवनावश्यक वस्तूंचा सर्व घटकांना कायमस्वरूपी पुरवठा करण्यात यावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

(११७) "दारिद्र्य रेषेखालील कुटूंबाची यादी तयार करताना राज्यात अनेक कुटूंबाचे सर्वेक्षण न होणे, त्यामुळे खरोखरच दारिद्र्यरेषेखाली असणाऱ्या कुटूंबांना पिवळ्या रंगाच्या शिधापत्रिकांपासून वंचित रहावे लागणे, शासनाच्या वतीने रुपये १५,००० उत्पन्न मर्यादा ठरविणे मात्र वाढती महागाई आणि रुपयाचे झालेले अवमूल्यन यांमुळे ५०,००० वार्षिक उत्पन्न मर्यादा पात्र धरण्याची गरज निर्माण होणे, यांमुळे राज्यातील आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल जनतेला दारिद्र्य रेषेखालील योजनांचा लाभ मिळवून देण्यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे इष्टांक वाढवून घेण्याची मागणी करावी, अशी शिफारस विधानसभा शासनास करित आहे. "

श्री. जयकुमार रावल यांचे ठराव क्रमांक १२८, १२९ व १३०

(१२८) "खानदेशात सिंचनाच्या अपूर्ण सोयी असल्यामुळे या भागातील शेतकरी वर्षानुवर्षे नुकसान सहन करित असून अनेक सिंचनविषयक योजना/पाटबंधारे प्रकल्प अपूर्णावस्थेत असल्यामुळे शेतकऱ्यांची होणारी गैरसोय लक्षात घेऊन खानदेशातील सिंचनविषयक प्रगती होण्याचे दृष्टीने मोठ्या प्रमाणावर सिंचनाच्या सोयी उपलब्ध करण्यात याव्यात, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

(१२९) "राज्यात दूरदर्शनवर विविध वाहिन्यांवर अलिकडे हिंदी-मराठी गीतांची रिमिक्स गाणी दाखविली जातात, त्यातील नृत्य अश्लील हावभाव करणारे असल्यामुळे त्याचा शाळकरी मुला-मुलींवर गंभीर दुष्परिणाम होऊन सामाजिक हानी होत असणे, अतः रिमिक्स गाण्यांमधील अश्लील हावभाव आणि त्याचे दुष्परिणाम लक्षात घेता या गाण्यांच्या

प्रसारणावर केंद्र सरकारने तात्काळ बंदी घालावी, यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे पाठपुरावा करावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

- (१३०) "राज्यात दिवसेंदिवस वनराईचे कमी होत असलेले प्रमाण, बेसुमार वृक्षतोडीने होणारी जमिनीची धूप, पर्जन्यमानात झालेली घट, सिंचन व पिण्याच्या पाण्याची निर्माण झालेली समस्या, पर्यावरणाचा बिघडलेला समतोल इत्यादी बाबी लक्षात घेता, त्यासाठी निश्चित स्वरूपाचा कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची त्वरित अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

श्री. देवेंद्र फडणवीस यांचे ठराव क्रमांक १३१, १३२, १३३, १३४ व १३५

- (१३१) "राज्यातील नगरपालिका व महानगरपालिकांना शासनाकडून अनुदान मिळत असल्यामुळे त्यांच्या आर्थिक कारभारावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी पंचायत राज समितीच्या धर्तीवर विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे.
- (१३२) "विदर्भात वीज निर्मितीचे अनेक प्रकल्प असणे, राज्यातील वीज निर्मितीपैकी निम्मा वीज निर्मितीचा वाटा विदर्भाचाच असणे, मोठ्या प्रमाणावर वीज निर्मिती करूनही विदर्भातच मोठ्या प्रमाणावर भारनियमन होणे, भारनियमनामुळे विद्यार्थ्यांचे होणारे शैक्षणिक नुकसान, व्यापारी जगताचे होणारे आर्थिक नुकसान, विजेअभावी शेती सिंचनापासून वंचित राहणे, यामुळे शेतकऱ्यांच्या पिकांचे होणारे प्रचंड नुकसान, विजेअभावी विदर्भात उद्योग न येणे, परिणामी बेरोजगारांची संख्या प्रचंड प्रमाणात वाढणे, विदर्भालगत असलेल्या छत्तीसगढ राज्यात उद्योगांना वीज सवलतीच्या दराने उपलब्ध होत असल्याने उद्योग त्या राज्यात जाणे, परिणामी विदर्भाच्या वाट्याला प्रदुषण येवून विकासही न होणे, विदर्भात उत्पादित होणाऱ्या विजेच्या प्रमाणात वाटप होण्याची आवश्यकता, विदर्भातील उद्योगांना सवलतीच्या दराने वीज पुरवठा करण्याची गरज लक्षात घेता तसेच भारनियमन रद्द करण्याच्या दृष्टीने शासनाने तातडीने उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा करित आहे."
- (१३३) "राज्यात उद्योग जगतात मोठ्या प्रमाणात स्थानिक भूमीपूत्रांना रोजगार उपलब्ध न होणे, उद्योगांमध्ये भूमीपूत्रांची संख्या नगण्य असल्याने राज्यात बेरोजगारांची संख्या प्रचंड प्रमाणात वाढणे, राज्यातील सेवायोजन कार्यालयामध्ये लाखो तरुणांना नोकरीसाठी केलेली नोंद, उद्योगांमध्ये भूमीपूत्रांना नोकऱ्या देण्यास शासन अपयशी ठरल्याने राज्यातील सुशिक्षित तरुणांमध्ये पसरलेले नैराश्य, राज्यातील बेरोजगार भूमीपूत्रांच्या हक्कांचे रक्षण करण्यासाठी यापुढे राज्यातील शासकीय, निमशासकीय तसेच खाजगी आस्थापनांवरील कार्यालयांमध्ये

नोकरी देताना भूमीपूत्रांना प्राधान्याने नोकरीत घेण्यासाठी शासनाने धोरणात्मक निर्णय घ्यावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

(१३४) "विदर्भ प्रदेश भौगोलिक दृष्ट्या अतिशय सक्षम असणे, वीज, पाणी, औद्योगिक वसाहती आणि जमिनी यांची विपुलता असूनही उद्योग आणण्यात शासन अपयशी ठरणे, मोठ्या प्रमाणात वीज निर्मिती होवूनही शासनाने प्रचंड प्रमाणात भारनियमन करणे, भारनियमनामुळे शेतीला सिंचित करण्यास शेतकरी अपयशी ठरणे, सिंचनाचे अनेक प्रकल्प अपूर्णावस्थेत असल्यामुळे मोठ्या प्रमाणावर शेती सिंचनापासून वंचित राहणे, यामुळे विदर्भात होत असलेल्या शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या, शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या थांबविण्यास शासन अपयशी ठरणे, विदर्भात खनिज संपत्ती मोठ्या प्रमाणावर असूनही विदर्भाला फायदा न झाल्याने विदर्भाचा अनुशेष वाढतच जाणे, शासनाच्या उदासीनतेमुळे विदर्भाचे दरडोई उत्पन्न कमी असणे, विदर्भ भौगोलिकदृष्ट्या सक्षम असूनही केवळ शासनाच्या उदासीनतेमुळेच मागासलेला असणे, यामुळे विदर्भ राज्याची निर्मिती होण्यासाठी केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा करित आहे."

(१३५) "राज्यातील अनेक ठिकाणी धरणासारख्या प्रकल्पांमध्ये ज्यांची घरे व जमिनी गेल्या आहेत अशा प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसनाचे काम विनाविलंब व निश्चितपणे पूर्ण होऊ शकेल या दृष्टीने कालबद्ध कार्यक्रम आखण्यात यावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

श्री. विजयकुमार देशमुख यांचे ठराव क्रमांक १४१, १४२, १४३ व १४४

(१४१) "राज्यात अनेक कुटुंबियांचे योग्य सर्वेक्षण न झाल्याने त्यांना दारिद्र्य रेषेखालील पिवळ्या शिधापत्रिकांपासून वंचित रहावे लागत असणे, शासनाच्या अन्न व नागरी पुरवठा खात्याने रुपये १५०००/- वार्षिक उत्पन्न दारिद्र्यरेषेची मर्यादा १० वर्षांपुर्वी ठरविली असणे, तसेच शासनाने नेहरू रोजगार व सुवर्ण जयंती योजनेसाठी दारिद्र्य रेषेची मर्यादा रुपये २५०००/- ठरविली असणे, यामध्ये स्वतःच्या मालकीचे घर, कलर, टि.व्ही., गॅस, दुचाकी वाहन या अटी शिथिल केल्या असणे, एकाच शासनाचे दारिद्र्य रेषेसाठी असलेले दोन निकष हे विसंगत असणे, यात धान्य वाटपासाठी केंद्र शासनाने ६५.३४ लाख लाभार्थ्यांची संख्या ठरवून दिली असून प्रत्यक्षात ७३.४० लाख लाभार्थी निवडण्यात आले असणे, त्यामुळे केंद्राकडून मिळणारे धान्य अपुरे असल्याने दारिद्र्यरेषेखालील कुटुंबियांनी मर्यादा रुपये १५००० वरून रुपये २५०००/- करण्यात यावी व राज्यातील असंघटीत क्षेत्रातील घरेलू कामगारांचा समावेश दारिद्र्य रेषेखालील यादीत करून त्यांना

पिवळ्या शिधापत्रिका उपलब्ध करून देवून केंद्र शासनाकडून अतिरिक्त धान्याचा कोटा देण्याची शासनाने मागणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(१४२) "जीवनावश्यक वस्तुंचे कडाडलेले भाव तसेच शिधावाटप दुकानातून अन्नधान्य व जीवनावश्यक वस्तुंचा होणारा अपुरा व अनियमित पुरवठा इत्यादी बाबी लक्षात घेता राज्यातील जनतेला शिधावाटप दुकानातून रास्त भावाने व योग्य प्रमाणात अन्नधान्य व जीवनावश्यक वस्तुंचा नियमित पुरवठा करण्याचे दृष्टीने शासनाने तातडीने उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(१४३) "राज्यातील सुशिक्षित बेरोजगारांचे वाढते प्रमाण व त्यांच्यात रोजगाराअभावी निर्माण झालेले वैफल्याचे व असंतोषाचे वातावरण लक्षात घेता बेरोजगारांची समस्या परिणामकारक पध्दतीने सोडविण्यासाठी सेवायोजन आणि रोजगार व स्वयंरोजगार कार्यालये अधिक कार्यक्षम करण्यासाठी तसेच, संबंधित प्रश्नावर उपाययोजना सुचविण्यासाठी विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(१४४) "राज्यातील अनेक नद्यांच्या परिसरात रासायनिक कारखाने, साखर कारखाने व अनेक प्रकारचे उद्योग उभारण्यात आले असून या कारखान्यांतील प्रदूषित सांडपाणी नदीत सोडण्यात येत असल्यामुळे नदीकाठावरील अनेक गावांमध्ये विशेषतः कोकण व पश्चिम महाराष्ट्रात नद्यांचे पाणी पिण्यास अयोग्य झाले असून त्यामुळे रहिवाश्यांच्या आरोग्यावर आणि मच्छिमार बांधवाच्या उपजिविकेच्या साधनांवर होणारा विपरित परिणाम लक्षात घेता राज्यातील जलप्रदूषण समस्येवर उपाय शोधून जलप्रदूषणास प्रभाविरीत्या आळा घालण्यासाठी शासनाने कडक उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री. विलास लांडे यांचे ठराव क्रमांक १४५, १४६, १४७, १४८ व १४९

(१४५) "राज्यातील सुशिक्षित बेरोजगारांचे वाढते प्रमाण व रोजगारा अभावी त्यांच्यात निर्माण झालेले वैफल्य विचारात घेता बेरोजगारांच्या समस्या परिणामकारकपणे सोडविण्यासाठी व गरीब कुटुंबातील व्यक्तीला रोजगार मिळविण्याच्या दृष्टीने एक सक्षम व स्वतंत्र यंत्रणा स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

- (१४६) "जीवनावश्यक वस्तूंचे कडाडलेले भाव लक्षात घेता, राज्यातील जनतेला शिधावाटप दुकानातून रास्त भावाने व योग्य प्रमाणात अन्नधान्य व इतर जीवनावश्यक वस्तूंचा नियमित पुरवठा होण्याचे दृष्टीने सध्या कार्यरत असलेली यंत्रणा अधिक कार्यक्षम करण्यासाठी शासनाने आवश्यक ती उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."
- (१४७) "तालुक्यातील सर्व शासकीय कार्यालये एकाच प्रशासकीय इमारतीत असावीत, जेणेकरून तालुक्याच्या ठिकाणी येणाऱ्या गावकऱ्यांना त्यांच्या कामासाठी वेगवेगळ्या कार्यालयात जाण्यासाठी पायपीट करावी लागणार नाही. तसेच आर्थिक भुर्दंड सोसावा लागणार नाही, यासाठी शासनाने योजनाबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची त्वरीत अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "
- (१४८) "पुणे, पिंपरी-चिंचवड व पुणे ग्रामीण भागाचे वेगाने होणारे शहरीकरण, त्या मानाने या भागात रस्त्याचा विकास न झाल्याने वाहतुकीची होत असलेली प्रचंड कोंडी, सुलभ व जलद वाहतुकीसाठी तेथे सोईसुविधांचा असलेला अभाव, या परिस्थितीवर तोडगा निघावा यासाठी पुणे, पिंपरी-चिंचवड व पुणे शहराच्या आसपासच्या भागाच्या विकासासाठी मुंबई प्रदेश विकास प्राधिकरणाच्या धर्तीवर पुणे विकास प्राधिकरणाची स्थापना करावी व त्याकरिता शासनाने मोठ्या प्रमाणावर निधी उपलब्ध करून द्यावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "
- (१४९) "राज्यात पिण्याच्या पाण्याची निर्माण झालेली व बिकट होत असलेली समस्या लक्षात घेता पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न प्रभावीरित्या सोडविण्यासाठी धरणे, तलाव व भूगर्भातील जलसाठ्यांचा नियोजनपूर्वक वापर करण्याच्या दृष्टीने शासनाने एक खास कार्यक्रम आखावा व त्याची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

श्री. बाळा नांदगांवकर यांचे ठराव क्रमांक १५१ व १५२

(१५१) "मुंबई शहरातील जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींच्या पुर्नबांधणीबाबतचे शासनाचे उदासीन धोरण तसेच मुंबई गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळाच्या अकार्यक्षमतेमुळे जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींची दुरुस्ती होत नसल्याने ऐन पावसाळ्यात इमारती कोसळून जिवित व वित्त हानी होण्याचे वाढत असलेले प्रमाण, जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींची योग्यरित्या पाहणी न करणे, तसेच इमारतींच्या पुनर्रचनेची खोळंबलेली अनेक कामे, त्यातून मोठ्या प्रमाणात होत असलेला भ्रष्टाचार, त्यामुळे रहिवाशांत पसरलेला तीव्र असंतोष, या संदर्भात साकल्याने विचार करून त्यावर परिणामकारक उपाययोजना सुचविण्यासाठी विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती नेमण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(१५२) "जीवनावश्यक वस्तूंचे कडालेले भाव लक्षात घेता, राज्यातील जनतेला शिधावाटप दुकानातून रास्त भावाने व योग्य प्रमाणात अन्नधान्य व इतर जीवनावश्यक वस्तूंचा नियमित पुरवठा होण्याचे दृष्टीने सध्या कार्यरत असलेली यंत्रणा अधिक कार्यक्षम करण्यासाठी शासनाने आवश्यक ती उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री. प्रकाश(अण्णा) शेंडगे यांचे ठराव क्रमांक १५५, १५६ व १५७

(१५५) "राज्यात पिण्याच्या पाण्याची निर्माण झालेली व बिकट होत असलेली समस्या लक्षात घेता पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न प्रभावीरित्या सोडविण्यासाठी धरणे, तलाव व भूगर्भातील जलसाठ्यांचा नियोजनपूर्वक वापर करण्याच्या दृष्टीने शासनाने एक खास कार्यक्रम आखावा व त्याची त्वरीत अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(१५६) "दारिद्र्यरेषेखालील व वयाची ६० वर्षे पूर्ण करणाऱ्या वयोवृद्ध शेतकऱ्यांना तसेच रोजगार हमी योजनेअंतर्गत काम करणाऱ्या कष्टकरी मजुरांना दरमहा रुपये ५०० (पाचशे रुपये) निवृत्ती वेतन शासनाकडून देण्यांत यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(१५७) "राज्यातील सर्व गांवे बारमाही वाहतुकीसाठी योग्य व्हावीत याकरीता सर्व ग्रामीण, भागातील रस्त्यांची पाहणी करून आवश्यक असेल तेथे नद्या, खाडया, नाले व मोऱ्या यांचेवर पूल बांधण्याची धडक योजना शासनाने हाती घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री. भाऊराव पाटील यांचे ठराव क्रमांक १६०, १६१, १६२, १६३ व १६४

(१६०) "शेतकऱ्यांना शेती व्यवसायासाठी लागणारी रासायनिक खते, अवजारे, किटकनाशके यांच्या किमतीमध्ये सतत होणारी वाढ, तसेच शेतकऱ्यांना शेतीमालाचे न परवडणारे भाव विचारात घेता, उत्पादन खर्चावर आधारित असे शेतीमालाचे भाव शेतकऱ्यांना मिळण्याच्या दृष्टीने राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(१६१) "राज्यात दिवसेंदिवस वनराईचे कमी होत असलेले प्रमाण, बेसुमार वृक्ष तोडीने होणारी जमिनीची धूप, पर्जन्यमानात झालेली घट, सिंचन व पिण्याच्या पाण्याची निर्माण झालेली समस्या, पर्यावरणाचा बिघडलेला समतोल इत्यादी बाबी लक्षात घेता, त्यासाठी निश्चित स्वरूपाचा कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची त्वरित अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(१६२) "राज्यातील ग्रामीण भागातील ग्रामपंचायतींना देखभालीसाठी हस्तांतरित करण्यात आलेल्या नळ पाणीपुरवठा योजना निधीअभावी बंद पडतात, व्यवस्थापन नीट होत नाही, त्यामुळे देखभाल व व्यवस्थापन सुरळीत होण्यासाठी शासनाने ह्या सर्व नळ पाणीपुरवठा योजना स्वतंत्र महामंडळाकडे सोपवाव्यात, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(१६३) "राज्यातील नगरपालिका व महानगरपालिकांना शासनाकडून अनुदान मिळत असल्यामुळे त्यांच्या आर्थिक कारभारावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी पंचायत राज समितीच्या धर्तीवर विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(१६४) "राज्यातील अत्यल्प व अल्पभूधारक शेतकऱ्यांच्या शेतीतील विहिरी व

विद्युत पंपाचा मोठ्या प्रमाणात राहिलेला अनुशेष. विद्युत कनेक्शन मिळण्याकरिता होणारा विलंब त्यामुळे विद्युत पंपावर घेतलेल्या कर्जाचा वाढत असलेला आर्थिक बोजा, शेतात राबविल्या जाणाऱ्या फळबाग विकास योजनांचे पाण्याअभावी होणारे नुकसान टाळण्याच्या दृष्टीने व उक्त योजनेची अंमलबजावणी परिणामकारकरित्या करण्यासाठी शासनाने धोरणात्मक कार्यक्रम राबवावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

श्री. अशोक जाधव यांचे ठराव क्रमांक १६५ व १६७

- (१६५) "राज्यातील जीवनावश्यक वस्तूंच्या बेसुमार वाढत असलेल्या किमती, त्यावर नियंत्रण ठेवण्यात शासनाला आलेले अपयश, ऐन सणासुदीच्या वेळी बाजारात जीवनावश्यक वस्तूंचा कृत्रिम तुटवडा निर्माण करून त्या वस्तूंची बेसुमार भाववाढ करण्याची व्यापारी वर्गात निर्माण झालेली प्रवृत्ती, सरकारमान्य स्वस्त धान्य दुकानात जीवनावश्यक वस्तूंचा निर्माण झालेला तुटवडा, त्यामुळे जनतेवर पडत असलेला आर्थिक ताण, या सर्व गोष्टींचा सर्वकष विचार करून जीवनावश्यक वस्तूंचे योग्य व स्वस्त दराने वितरण करण्यासाठी सार्वजनिक वितरण व्यवस्था अधिक बळकट करून स्थिर भाव योजना आखावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "
- (१६७) "जीवनावश्यक वस्तूंचे कडाडलेले भाव लक्षात घेता राज्यातील जनतेला शिधावाटप दुकानातून रास्त भावाने व योग्य प्रमाणात अन्नधान्य व इतर जीवनावश्यक वस्तूंचा पुरवठा करण्याच्या दृष्टीने आवश्यक ती उपाययोजना करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

श्री मधु चव्हाण यांचे ठराव क्रमांक १६८, १६९, १७० व १७१

- (१६८) "राज्यातील नगरपालिका व महानगरपालिकांना शासनाकडून अनुदान मिळत असल्यामुळे त्यांच्या आर्थिक कारभारावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी पंचायत राज समितीच्या धर्तीवर विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."
- (१६९) "राज्यात पिण्याच्या पाण्याची निर्माण झालेली व बिकट होत असलेली समस्या लक्षात घेऊन पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न प्रभावीरित्या

सोडविण्यासाठी धरणे, तलाव व भूगर्भातील जलसाठ्यांचा नियोजनपूर्वक वापर करण्याच्या दृष्टीने शासनाने एक खास कार्यक्रम आखावा व त्याची त्वरीत अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(१७०) "मुंबई गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळाच्या अकार्यक्षमतेमुळे जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींची वेळीच दुरुस्ती होत नसल्याने ऐन पावसाळ्यात इमारती कोसळून जिवित व वित्त हानी होण्याचे वाढत असलेले प्रमाण, जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींची योग्यरित्या पाहणी न करणे तसेच इमारतींच्या पुनर्रचनेची खोळंबलेली अनेक कामे, त्यातून मोठ्या प्रमाणात होत असलेला भ्रष्टाचार, त्यामुळे रहिवाशांत पसरलेला तीव्र असंतोष, या संदर्भात साकल्याने विचार करुन त्यावर परिणामकारक उपाययोजना सुचविण्यासाठी विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती नेमण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(१७१) "राज्यातील जीवनावश्यक वस्तूंच्या बेसुमार वाढत असलेल्या किमती, त्यावर नियंत्रण ठेवण्यात शासनाला आलेले अपयश, ऐन सणासुदीच्या वेळी बाजारात जीवनावश्यक वस्तूंचा कृत्रिम तुटवडा निर्माण करुन त्या वस्तूंची बेसुमार भाववाढ करण्याची व्यापारी वर्गात निर्माण झालेली प्रवृत्ती, सरकारमान्य स्वस्त धान्य दुकानात जीवनावश्यक वस्तूंचा निर्माण झालेला तुटवडा, त्यामुळे जनतेवर पडत असलेला आर्थिक ताण, या सर्व गोष्टींचा सर्वेक्षण विचार करुन जीवनावश्यक वस्तूंचे योग्य व स्वस्त दराने वितरण करण्यासाठी सार्वजनिक वितरण व्यवस्था अधिक बळकट करुन स्थिर भाव योजना आखावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री. जगन्नाथ शेटी यांचे ठराव क्रमांक १७२, १७३, १७४, १७५ व १७६

(१७२) " भारताचे शांघाय म्हणून मुंबईची ओळख जगाला व्हावी म्हणून प्रयत्नशील असणाऱ्या शासनाने मागील अनेक वर्षांपासून मुंबई शहराच्या जमिनीचा सर्व्हे न करणे, मुंबई शहरात बांधकामाची झालेली व होत असलेली प्रचंड वाढ, तथापि, अशा प्रकारे झालेल्या बांधकामाची जिल्हाधिकारी कार्यालयात नोंद नसणे, त्यामुळे शासनाचा कोटयावधी रुपयांचा महसूल बुडणे, गरजू नागरिकांना मागणी करुनही नोंदी उपलब्ध नसल्यामुळे मालमत्ता प्रमाणपत्र प्राप्त न होणे, ही वस्तुस्थिती लक्षात घेता मुंबई शहराला नोंद नसलेल्या बांधकामांपासून वाचविण्यासाठी व शासनाच्या महसूलात वाढ होण्यासाठी मुंबई शहरातील जमिनीचे सर्वेक्षण करण्याकरिता खास अभियान तातडीने राबविण्याच्या दृष्टीने शासनाने कार्यवाही करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(१७३) "शासनाच्या मोठ्या व मध्यम प्रकल्पांमुळे बाधित होणाऱ्या प्रकल्पग्रस्त

लोकांचे पुनर्वसन करण्याच्या दृष्टीने निश्चित स्वरूपाचा एक कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची तातडीने अंमलबजावणी करण्याच्या दृष्टीने शासनाने उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(१७४) "मुंबई गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळाच्या अकार्यक्षमतेमुळे जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींची वेळीच दुरुस्ती होत नसल्याने ऐन पावसाळ्यात इमारती कोसळून जिवित व वित्त हानी होण्याचे वाढत असलेले प्रमाण, जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींची योग्यरित्या पाहणी न करणे तसेच इमारतींच्या पुनर्रचनेची खोळंबलेली अनेक कामे, त्यातून मोठया प्रमाणात होत असलेला भ्रष्टाचार, त्यामुळे रहिवाशांत पसरलेला तीव्र असंतोष, या संदर्भात साकल्याने विचार करून त्यावर परिणामकारक उपाययोजना सुचविण्यासाठी विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती नेमण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(१७५) "राज्यातील सुशिक्षित बेरोजगारांचे वाढते प्रमाण व त्यांच्यात रोजगाराअभावी निर्माण झालेले वैफल्याचे व असंतोषाचे वातावरण लक्षात घेता बेरोजगारांची समस्या परिणामकारक पध्दतीने सोडविण्यासाठी सेवायोजन आणि रोजगार व स्वयंरोजगार कार्यालये अधिक कार्यक्षम करण्यासाठी तसेच संबंधित प्रश्नावर उपाययोजना सुचविण्यासाठी विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(१७६) "राज्यात पिण्याच्या पाण्याची निर्माण झालेली व बिकट होत असलेली समस्या लक्षात घेऊन पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न प्रभावीरित्या सोडविण्यासाठी धरणे, तलाव व भूगर्भातील जलसाठ्यांचा नियोजनपूर्वक वापर करण्याच्या दृष्टीने शासनाने एक खास कार्यक्रम आखावा व त्याची त्वरीत अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री.प्रमोद जठार यांचा ठराव क्रमांक १७८, १७९ व ३१२

(१७८) " कोकणातील चारही जिल्हे मिळून सरासरी २,८०० मि.मि. इतका पाउस पडत असून राज्यात पडणाऱ्या एकूण पर्जन्यापैकी जवळपास ४६ टक्के पाउस कोकणातच पडत असणे, कोकणातील डोंगर कपारीतून

सदर पावसाचे पाणी नद्यांद्वारे वाहत जावून शेवटी खाडी आणि समुद्राला मिळणे, ठाणे, रायगड, रत्नागिरी व सिंधुदुर्ग या ४ जिल्ह्यात मिळून एकूण ५४ खाडयालगतचे ६५,४६५ हेक्टर क्षेत्र क्षारयुक्त झालेले असणे, याकरिता कोकणामध्ये केरळ व बंगालच्या धर्तीवर नदी आणि खाडी यांच्यामध्ये बंधारा घालून गोडे पाणी खारट होणार नाही यासाठी शासनाने त्वरीत एक सर्वकष योजना हाती घेवून त्याची युध्दपातळीवर अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

(१७९) "कोकणातील विशिष्ट भौगोलिक परिस्थिती व पावसाचे प्रमाण लक्षात घेता लघु व मध्यम पाटबंधान्यांसाठी असलेले निकष शिथिल करून नवीन निकष तयार करण्याची आवश्यकता असून त्याद्वारे कोकणामध्ये छोटे-छोटे पाटबंधारे प्रकल्प राबवून त्या ठिकाणी विजनिर्मिती करण्यासाठी एक व्यापक सर्वेक्षण करण्यात यावे व जागा निश्चित करून छोटे व मध्यम पाटबंधारे प्रकल्प उभारण्यासाठी कालबद्ध कार्यक्रम आखण्यात यावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

(३१२) " राज्यातील ग्रामीण भागातील ग्रामपंचायतींना देखभालीसाठी हस्तांतरित करण्यात आलेल्या नळ पाणी पुरवठा योजना निधी अभावी बंद पडतात. व्यवस्थापन नीट होत नाही. त्यामुळे देखभाल व व्यवस्थापन सुरळीत होण्यासाठी शासनाने या सर्व नळ पाणी पुरवठा योजना स्वतंत्र महामंडळाकडे सोपवाव्यात, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

श्री. विष्णू सवरा यांचे ठराव क्रमांक १८०, १८१ व १८२

(१८०) "राज्यात दिवसेंदिवस वनराईचे कमी होत असलेले प्रमाण, बेसुमार वृक्ष तोडीने होणारी जमिनीची धूप, पर्जन्यमानात झालेली घट, सिंचन व पिण्याच्या पाण्याची निर्माण झालेली समस्या, पर्यावरणाचा बिघडलेला समतोल इत्यादी बाबी लक्षात घेता, त्यासाठी निश्चित स्वरूपाचा कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची त्वरित अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

(१८१) "राज्यात स्थापन होणाऱ्या औद्योगिक वसाहतीतील कारखान्यांमध्ये ८० टक्के स्थानिक तरुणांना नोकऱ्यांमध्ये प्राधान्य देण्यांत यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

(१८२) "राज्यात महापूर, दुष्काळ, चक्रीवादळ, गारपीट, भूकंप वगैरे नैसर्गिक संकटांना तोंड देण्यासाठी व बाधित नागरिकांना त्वरेने पुरेसे

अर्थसहाय्य करण्यासाठी तसेच अशा आपत्तींना तोंड देण्यासाठी पुरेसा निधी गोळा करणे व आपदग्रस्तांचे पुनर्वसन विनाविलंब होण्याच्या दृष्टीने शासनाने विशेष यंत्रणा निर्माण करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

श्री. गिरीष बापट यांचे ठराव क्रमांक १८३, १८४, १८५ व १८६

- (१८३) "पुणे येथील लोहगांव विमानतळास लोकमान्य बाळ गंगाधर टिळक यांचे व औरंगाबाद येथील विमानतळास संभाजी महाराज यांचे नाव देण्याबाबत राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "
- (१८४) "पुणे-पिंपरी-चिंचवड व परिसराचा विकास सुनियोजित होण्याकरिता पुणे महानगर विकास प्राधिकरण (पीएमआरडीए) ची स्थापना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."
- (१८५) "राज्यातील नगरपालिका व महानगरपालिकांना शासनाकडून अनुदान मिळत असल्यामुळे त्यांच्या आर्थिक कारभारावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी पंचायत राज समितीच्या धर्तीवर विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."
- (१८६) "पुणे, सातारा, सांगली, कोल्हापूर व सोलापूर या पाच जिल्ह्यातील जनतेच्या सोयीसाठी मुंबई उच्च न्यायालयाचे एक खंडपीठ पुणे येथे स्थापन करावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

अॅड.राजीव सातव यांचे ठराव क्रमांक १९२, १९३, १९४ व १९५

- (१९२) "शेतकऱ्यांना शेती व्यवसायासाठी लागणारी रासायनिक खते, अवजारे, किटकनाशके यांच्या किमतीमध्ये सतत होणारी वाढ, तसेच शेतकऱ्यांना शेतीमालाचे न परवडणारे भाव विचारात घेता, उत्पादन खर्चावर आधारित असे शेतीमालाचे भाव शेतकऱ्यांना मिळण्याच्या दृष्टीने राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."
- (१९३) "महाराष्ट्र विधानमंडळाचे वर्षातून एक अधिवेशन औरंगाबाद येथे भरविण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "
- (१९४) "राज्यातील बहुसंख्य गावात विशेषतः उन्हाळ्यात पिण्याच्या पाण्याची

भासत असलेली भीषण टंचाई तसेच विविध कारणामुळे बंद पडलेल्या अनेक पाणीपुरवठा योजना व त्याच्या देखभालीत होणारी कुचराई, परिणामी ग्रामीण जनतेचे पिण्याच्या पाण्यासाठी होणारे हाल विचारात घेता राज्यातील पिण्याच्या पाण्याची टंचाई कायमस्वरूपी कमी करण्यासाठी शासनाने एक कृती आराखडा आखावा व त्याची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

(१९५) "राज्यातील सर्व गावे बारमाही वाहतुकीस योग्य व्हावीत याकरिता सर्व ग्रामीण भागातील रस्त्यांची पाहणी करून आवश्यक असेल तेथे नद्या, नाले व मोऱ्या यांचेवर पूल बांधण्याची धडक योजना अंमलात आणावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

श्री.बापुसाहेब पठारे यांचे ठराव क्रमांक १९८, १९९ व २०१

(१९८) "राज्यातील विनाअनुदान तत्वावर सुरु करण्यात आलेल्या माध्यमिक शाळांमध्ये अनुदानाअभावी प्रयोगशाळा, ग्रंथालये इत्यादी सोयी विद्यार्थ्यांना उपलब्ध होऊ शकत नसल्यामुळे विद्यार्थ्यांच्या प्रगतीवर होणारा विपरित परिणाम विचारात घेता विनाअनुदान तत्वावर मान्यता दिलेल्या राज्यातील सर्व माध्यमिक शाळांना चालू शैक्षणिक वर्षापासून १०० टक्के अनुदान देण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

(१९९) "वाढत्या लोकसंख्येच्या प्रमाणात शासनातर्फे व महानगरपालिकांतर्फे रुग्णवाहिका सुरु न करणे, तसेच अपघात, नैसर्गिक आपत्ती किंवा आकस्मिक दुखणे यामुळे सर्वसामान्य लोकांना रुग्णवाहिका सेवा तात्काळ उपलब्ध न होणे, त्यासाठी सामाजिक किंवा राजकीय संस्थानी विभागा-विभागातून जनसेवेच्या उदात्त हेतूने रुग्णवाहिका सुरु केल्या आहेत, अशा रुग्णवाहिकांसाठी शासनामार्फत आर्थिक अनुदान देण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

(२०१) "दारिद्र्य रेषेखालील व वयाचे ६० वर्षे पूर्ण करणाऱ्या वयोवृद्ध शेतकऱ्यांना तसेच रोजगार हमी योजनेअंतर्गत काम करणाऱ्या कष्टकरी मजूरांना दरमहा ५०० (पाचशे रुपये) निवृत्तीवेतन शासनाकडून देणेत यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

अॅड.यशोमती ठाकूर यांचे ठराव क्रमांक २०२, २०३, २०४, २०५ व २०६

(२०२) " राज्यातील प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षणाचा दिवसेंदिवस खालावत चाललेला दर्जा लक्षात घेता, या प्रकरणी आमुलाग्र सुधारणा करण्यासाठी एक कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्यांची त्वरित

अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

- (२०३) "राज्यातील ग्रामीण भागात महिलांकरिता स्वच्छतागृहांची सोय उपलब्ध होण्याच्या दृष्टीने प्रत्येक गावात महिलांसाठी स्वतंत्र सार्वजनिक महिला स्वच्छतागृहे बांधण्यात यावीत, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (२०४) "राज्यातील सर्व गावे बारमाही वाहतुकीस योग्य व्हावीत याकरिता सर्व ग्रामीण भागातील रस्त्यांची पाहणी करून आवश्यक असेल तेथे नद्या, नाले व मोऱ्या यांचेवर पूल बांधण्याची धडक योजना अंमलात आणावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे.. "
- (२०५) " विदर्भातील अनेक लघु, मध्यम व मोठ्या पाटबंधा-यांच्या प्रकल्पांमध्ये बुडित क्षेत्रातील शेतक-यांना जमिनीचा मोबदला न देता त्यांची शेती ताब्यात घेण्यात आल्यामुळे त्यांचा हक्कही गेला व मोबदलासुध्दा त्वरीत देण्याची व्यवस्था करण्यात आली नाही, त्यामुळे भूमिहिन झालेल्या शेतक-यांना दिलासा देण्याकरिता शासनाने जमीन ताब्यात घेतानाच मोबदला देण्याची व्यवस्था करून प्रकल्प बाधितांचे त्वरीत पुनर्वसन करणे व त्यांना प्राधान्याने नोकरीत सामावून घेण्याच्या दृष्टीने शासनाने कालबद्ध कार्यक्रम आखावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (२०६) "राज्यातील ग्रामीण भागातील सर्व खेडी नजिकच्या महामार्गाना डांबरी रस्त्याने जोडण्यासाठी शासनाने एक कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची त्वरित अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री.संजय सावकारे यांचे ठराव क्रमांक २०८ व २०९

- (२०८) "राज्यातील सुशिक्षित बेरोजगारांचे वाढते प्रमाण व त्यांच्यात रोजगाराअभावी निर्माण झालेले वैफल्याचे व असंतोषाचे वातावरण लक्षात घेता बेरोजगारांची समस्या परिणामकारक पध्दतीने सोडविण्यासाठी सेवायोजन आणि रोजगार व स्वयंरोजगार कार्यालये अधिक कार्यक्षम करण्यासाठी तसेच, संबंधित प्रश्नावर उपाययोजना सुचविण्यासाठी विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(२०९) "खानदेशात सिंचनाच्या अपूर्ण सोयी असल्यामुळे या भागातील शेतकरी वर्षानुवर्षे नुकसान सहन करीत असून अनेक सिंचनविषयक योजना/पाटबंधारे प्रकल्प अपूर्णावस्थेत असल्यामुळे शेतकऱ्यांची होणारी गैरसोय लक्षात घेऊन खानदेशातील सिंचनविषयक प्रगती होण्याचे दृष्टीने मोठ्या प्रमाणावर सिंचनाच्या सोयी उपलब्ध करण्यात याव्यात, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

ॲड उत्तमराव ढिकले यांचे ठराव क्रमांक २१०, २११, २१२ व २३३

(२१०) "राज्यात पिण्याच्या पाण्याची निर्माण झालेली व बिकट होत असलेली समस्या लक्षात घेऊन पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न प्रभावीरित्या सोडविण्यासाठी धरणे, तलाव व भूगर्भातील जलसाठ्यांचा नियोजनपूर्वक वापर करण्याच्या दृष्टीने शासनाने एक खास कार्यक्रम आखावा व त्याची त्वरीत अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(२११) "राज्यात महापूर, दुष्काळ, चक्रीवादळ, गारपीट, भूकंप वगैरे नैसर्गिक संकटांना तोंड देण्यासाठी व बाधित नागरिकांना त्वरेने पुरेसे अर्थसहाय्य करण्यासाठी तसेच अशा आपत्तींना तोंड देण्यासाठी पुरेसा निधी गोळा करणे व आपद्ग्रस्तांचे पुनर्वसन विनाविलंब होण्याच्या दृष्टीने शासनाने विशेष यंत्रणा निर्माण करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(२१२) "राज्यातील जीवनावश्यक वस्तूंच्या बेसुमार वाढत असलेल्या किमती, त्यावर नियंत्रण ठेवण्यात शासनाला आलेले अपयश, ऐन सणासुदीच्या वेळी बाजारात जीवनावश्यक वस्तूंचा कृत्रिम तुटवडा निर्माण करून त्या वस्तूंची बेसुमार भाववाढ करण्याची व्यापारी वर्गात निर्माण झालेली प्रवृत्ती, सरकारमान्य स्वस्त धान्य दुकानात जीवनावश्यक वस्तूंचा निर्माण झालेला तुटवडा, त्यामुळे जनतेवर पडत असलेला आर्थिक ताण, या सर्व गोष्टींचा सर्वकष विचार करून जीवनावश्यक वस्तूंचे योग्य व स्वस्त दराने वितरण करण्यासाठी सार्वजनिक वितरण व्यवस्था अधिक बळकट करून स्थिर भाव योजना आखावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(२३३) "शेतकऱ्यांना शेती व्यवसायासाठी लागणारी रासायनिक खते, अवजारे,

किटकनाशके यांच्या किमतीमध्ये सतत होणारी वाढ, तसेच शेतकऱ्यांना शेतीमालाचे न परवडणारे भाव विचारात घेता, उत्पादन खर्चावर आधारित असे शेतीमालाचे भाव शेतकऱ्यांना मिळण्याच्या दृष्टीने राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

श्री.नितीन सरदेसाई यांचे ठराव क्रमांक २१३, २१४, २१५ व २१६

(२१३) "भारताचे शांघाय म्हणून मुंबईची ओळख जगाला व्हावी म्हणून प्रयत्नशील असणाऱ्या शासनाने मागील अनेक वर्षांपासून मुंबई शहराच्या जमिनीचा सर्व्हे न करणे, मुंबई शहरात बांधकामाची झालेली व होत असलेली प्रचंड वाढ, तथापि, अशा प्रकारे झालेल्या बांधकामाची जिल्हाधिकारी कार्यालयात नोंद नसणे, त्यामुळे शासनाचा कोटयावधी रुपयांचा महसूल बुडणे, गरजू नागरिकांना मागणी करूनही नोंदी उपलब्ध नसल्यामुळे मालमत्ता प्रमाणपत्र प्राप्त न होणे, ही वस्तुस्थिती लक्षात घेता मुंबई शहराला नोंद नसलेल्या बांधकामांपासून वाचविण्यासाठी व शासनाच्या महसूलात वाढ होण्यासाठी मुंबई शहरातील जमिनीचे सर्वेक्षण करण्याकरिता खास अभियान तातडीने राबविण्याच्या दृष्टीने शासनाने कार्यवाही करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

(२१४) "राज्यातील जीवनावश्यक वस्तूंच्या बेसुमार वाढत असलेल्या किमती, त्यावर नियंत्रण ठेवण्यात शासनाला आलेले अपयश, ऐन सणासुदीच्या वेळी बाजारात जीवनावश्यक वस्तूंचा कृत्रिम तुटवडा निर्माण करून त्या वस्तूंची बेसुमार भाववाढ करण्याची व्यापारी वर्गात निर्माण झालेली प्रवृत्ती, सरकारमान्य स्वस्त धान्य दुकानात जीवनावश्यक वस्तूंचा निर्माण झालेला तुटवडा, त्यामुळे जनतेवर पडत असलेला आर्थिक ताण, या सर्व गोष्टींचा सर्वकष विचार करून जीवनावश्यक वस्तूंचे योग्य व स्वस्त दराने वितरण करण्यासाठी सार्वजनिक वितरण व्यवस्था अधिक बळकट करून स्थिर भाव योजना आखावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

(२१५) "कोकणातील विशेषतः रत्नागिरी व सिंधुदूर्ग जिल्हयातील वरकस जमिनी पाण्याखाली आणण्यासाठी कोयना धरणाचे पाणी या दोन्ही जिल्हयात पुरविण्याचे दृष्टीने शासनाने एक खास कालबद्ध कार्यक्रम

आखून त्याची त्वरेने युध्दपातळीवर अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(२१६) "मुंबई-गोवा राष्ट्रीय महामार्ग क्र. १७ या सुमारे ६०० कि.मी. लांबीच्या अंतरामध्ये असलेली अरुंद व वेडीवाकडी वळणे, असलेले असंख्य चढउतार, कालबाहय झालेले असंख्य अरुंद, कमकुवत व मोडकळीस आलेले पूल, अनेक ठिकाणी रस्त्यांच्या बाजूने संरक्षण भिंत, कठडे नसणे, साईनबोर्डस, साईडपट्ट्याचा अभाव तसेच संपूर्ण महामार्गाची झालेली दुरावस्था, परिणामतः या महामार्गावर सातत्याने होत असलेले अपघात, यामुळे आतापर्यंत प्रचंड प्रमाणात झालेली व होत असलेली मनुष्यहानी, ट्रक, मोटारगाड्या व अन्य वाहनांसह मालमत्तेचे झालेले व होत असलेले प्रचंड प्रमाणातील नुकसान, या सर्व बाबी विचारात घेता मुंबई-गोवा या राष्ट्रीय महामार्गाचे सहापदरीकरणाचे काम सत्वर हाती घेऊन या महामार्गावर असलेली सर्व वेडीवाकडी वळणे, चढउतार तसेच अरुंद, कमकुवत, मोडकळीस आलेल्या व त्यामुळे कालबाहय झालेल्या पुलांच्या पुर्नबांधणी आदी कामाबाबत एक कालबद्ध योजना आखून त्याची युध्दपातळीवर अंमलबजावणी करण्यात यावी अशी ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री.मंगेश सांगळे यांचे ठराव क्रमांक २१७, २१८, २१९, २२० व २२१

(२१७) "जीवनावश्यक वस्तूंचे कडाडलेले भाव लक्षात घेता, राज्यातील जनतेला शिधावाटप दुकानातून रास्त भावाने व योग्य प्रमाणात अन्नधान्य व इतर जीवनावश्यक वस्तूंचा नियमित पुरवठा होण्याच्या दृष्टीने सध्या कार्यरत असलेली यंत्रणा अधिक कार्यक्षम करण्यासाठी शासनाने आवश्यक ती उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(२१८) "कोकणात सिंचनाच्या अपुऱ्या सोयी असल्यामुळे या भागातील शेतकरी वर्षानुवर्षे नापिकी आणि नुकसान सहन करीत असून अनेक सिंचनविषयक योजना /पाटबंधारे प्रकल्प अपूर्णावस्थेत असल्यामुळे शेतकऱ्यांची होणारी गैरसोय लक्षात घेऊन कोकणाची सिंचनविषयक प्रगती होण्याच्या दृष्टीने मोठया प्रमाणावर सिंचनाच्या सोयी उपलब्ध करण्यात याव्यात, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

- (२१९) "कोकणातील विशेषतः रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदूर्ग व ठाणे या चार जिल्हयांसाठी एक स्वतंत्र मत्स्यविद्यापीठ स्थापन करून त्यात मत्स्यव्यवसायासंबंधी विविध अभ्यासक्रम अंतर्भूत करावेत, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "
- (२२०) "राज्यातील नगरपालिका व महानगरपालिकांना शासनाकडून अनुदान मिळत असल्यामुळे त्यांच्या आर्थिक कारभारावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी पंचायत राज समितीच्या धर्तीवर विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."
- (२२१) "मुंबई गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळाच्या अकार्यक्षमतेमुळे जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींची वेळीच दुरुस्ती होत नसल्याने ऐन पावसाळ्यात इमारती कोसळून जिवित व वित्त हानी होण्याचे वाढत असलेले प्रमाण, जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींची योग्यरित्या पाहणी न करणे तसेच इमारतींच्या पुनर्रचनेची खोळंबलेली अनेक कामे, त्यातून मोठ्या प्रमाणात होत असलेला भ्रष्टाचार, त्यामुळे रहिवाशांत पसरलेला तीव्र असंतोष, या संदर्भात साकल्याने विचार करून त्यावर परिणामकारक उपाययोजना सुचविण्यासाठी विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती नेमण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

श्री.प्रविण दरेकर यांचे ठराव क्रमांक २२२, २२३, २२४, २२५ व २२६

- (२२२) "राज्यात विशेषतः रत्नागिरी, रायगड व सिंधुदूर्ग या जिल्हयांच्या किनारपट्टीवरील अनेक गावांच्या संरक्षणासाठी बांधण्यात आलेले धूप प्रतिबंधक बंधारे दरवर्षी अनेक वेळा फुटल्यामुळे समुद्राचे खारे पाणी शेतजमिनीत शिरून मालमत्तेचे, झाडांचे व शेतीचे सतत होणारे अपरिमित नुकसान, दिवसेंदिवस समुद्राच्या आक्रमणाची वाढती तीव्रता व परिणामी लोकांच्या मालमत्तेचे त्यामुळे मोठ्या प्रमाणात होत असलेले नुकसान लक्षात घेता समुद्राच्या वाढत्या अतिक्रमणाचा गंभीर स्वरूपाचा धोका निर्माण होऊ नये यासाठी शासनाने या तिन्ही जिल्हयांतील गावांच्या संरक्षणासाठी नियोजनबध्द व कालबध्द कार्यक्रम आखून त्याची त्वरित अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "
- (२२३) " कोकणातील चारही जिल्हे मिळून सरासरी २,८०० मि.मि. इतका पाउस पडत असून राज्यात पडणाऱ्या एकूण पर्जन्यापैकी जवळपास ४६

टक्के पाउस कोकणातच पडत असणे, कोकणातील डोंगर कपारीतून सदर पावसाचे पाणी नद्यांद्वारे वाहत जावून शेवटी खाडी आणि समुद्राला मिळणे, ठाणे, रायगड, रत्नागिरी व सिंधुदुर्ग या ४ जिल्ह्यात मिळून एकूण ५४ खाडयालगतचे ६५,४६५ हेक्टर क्षेत्र क्षारयुक्त झालेले असणे, याकरिता कोकणामध्ये केरळ व बंगालच्या धर्तीवर नदी आणि खाडी यांच्यामध्ये बंधारा घालून गोडे पाणी खारट होणार नाही यासाठी शासनाने त्वरीत एक सर्वकष योजना हाती घेवून त्याची युध्दपातळीवर अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(२२४) "राज्यातील नगरपालिका व महानगरपालिकांना शासनाकडून अनुदान मिळत असल्यामुळे त्यांच्या आर्थिक कारभारावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी पंचायत राज समितीच्या धर्तीवर विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(२२५) " कोकण विभागाच्या किनारपट्टीवरील चारही जिल्ह्यातील निसर्ग व भरपूर वनसंपत्ती दळणवळणाची साधने, अतिप्राचीन व ऐतिहासिक किल्ले, मंदिरे व समुद्र किनाऱ्यावरील चौपाटया या सर्व घटकांमुळे या भागात पर्यटन व्यवस्थापनास अत्यंत पोषक व अनुकूल वातावरण असणे, तसेच सिंधुदुर्ग जिल्हा, पर्यटन जिल्हा म्हणून जाहिर करून आजमितीस पर्यटनांच्या दृष्टीने आवश्यक त्या सोयी सुविधा उपलब्ध होत नसल्याने पर्यटक येण्याचे कमी प्रमाण लक्षात घेता, पर्यटनाच्या दृष्टीने कोकणचा सर्वांगीण विकास करण्यासाठी एक कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्यासाठी पुरेशी तरतूद अर्थसंकल्पात करण्यात यावी अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(२२६) "मुंबई गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळाच्या अकार्यक्षमतेमुळे जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींची वेळीच दुरुस्ती होत नसल्याने ऐन पावसाळ्यात इमारती कोसळून जिवित व वित्त हानी होण्याचे वाढत असलेले प्रमाण, जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींची योग्यरित्या पाहणी न करणे तसेच इमारतींच्या पुनर्रचनेची खोळंबलेली अनेक कामे, त्यातून मोठ्या प्रमाणात होत असलेला भ्रष्टाचार, त्यामुळे रहिवाशांत पसरलेला तीव्र असंतोष, या संदर्भात साकल्याने विचार करून त्यावर परिणामकारक उपाययोजना सुचविण्यासाठी विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती नेमण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

- (२२७) "राज्यातील सेवायोजन कार्यालयांमध्ये लाखो तरुणांनी नोकरीसाठी केलेली नोंद, नोकऱ्या मर्यादित असणे, त्यावर परप्रांतीयांचे पध्दतीशरपणे होणारे आक्रमण, परिणामी राज्यातील सुशिक्षित तरुणांमध्ये पसरलेले नैराश्य, मोठया प्रमाणात वाढलेली बेरोजगारी, त्यातच तरुणांची नक्षलवादी, उग्रवादी व गुन्हेगारी प्रवृत्तीकडे वळण्याची निर्माण झालेली शक्यता लक्षात घेता या राज्यातील बेरोजगार भूमीपूत्रांच्या हक्कांचे रक्षण करण्याकरिता यापुढे राज्यातील शासकीय, निमशासकीय तसेच खाजगी आस्थापनावरील कार्यालयांमध्ये नोकरी देताना शालांत परिक्षेला मराठी भाषा घेतलेल्यांनाच नोकरीत घेण्यासाठी शासनाने धोरणात्मक निर्णय घ्यावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (२५४) " राज्यात दूरदर्शनवर तसेच केबल नेटवर्कवर विविध चॅनलद्वारे अश्लील व हिंसाचारी चित्रपट, जाहिराती व विविध विषयांवरील मालिका सर्वासपणे प्रसारित केल्या जातात, परिणामी तरुण पिढीवर व बालमनावर त्यांचे होणारे गंभीर दुष्परिणाम, वाढते लैंगिक गुन्हे लक्षात घेता या सर्व वाहिन्यांवरील अश्लील प्रसारणावर केंद्र शासनाने तात्काळ बंदी घालावी, यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे पाठपुरावा करावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (२५५) " राज्यात वाढत चाललेली सुशिक्षित बेरोजगारांची संख्या, सेवायोजन कार्यालयात नाव नोंदणी करून सुमारे १० ते १५ वर्षांच्या कालावधीनंतरही नोकरी न मिळणे, राज्यात स्वयंरोजगार योजना सुरु होवून सुशिक्षित बेरोजगारांना रोजगार उपलब्ध न होणे, परिणामी त्यांच्यात वाढत असलेली वैफल्याची भावना व तीव्र असंतोष लक्षात घेता सुशिक्षित बेरोजगारांना स्वतःच्या पायावर उभे राहण्यासाठी, स्वयंरोजगार सुरु करण्यासाठी तसेच नोकरी मिळण्यासाठी सेवायोजन कार्यालयातील कामकाज पध्दतीत सुधारणा करण्याच्या दृष्टीने शासनाने उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (२५६) " राज्यातील सेवायोजन कार्यालयांमध्ये लाखो तरुणांनी नोकरीसाठी केलेली नोंद, नोकऱ्या मर्यादित असणे, त्यावर परप्रांतीयांचे पध्दतीशीरपणे होणारे आक्रमण, परिणामी राज्यातील सुशिक्षित तरुणांमध्ये पसरलेले नैराश्य, मोठया प्रमाणात वाढलेली बेरोजगारी, त्यातच तरुणांची नक्षलवादी, उग्रवादी व गुन्हेगारी प्रवृत्तीकडे वळण्याची निर्माण झालेली शक्यता लक्षात घेता या राज्यातील बेरोजगार भूमीपूत्रांच्या हक्कांचे रक्षण करण्याकरिता यापुढे राज्यातील

शासकीय, निमशासकीय तसेच खाजगी आस्थावनावरील कार्यालयांमध्ये नोकरी देताना शालांत परिक्षेला मराठी भाषा घेतलेल्यांनाच नोकरीत घेण्यासाठी शासनाने धोरणात्मक निर्णय घ्यावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(२५७) "राष्ट्रीय स्तरावर भारतीय प्रशासकीय सेवा, भारतीय पोलिस सेवा व तत्सम विविध स्पर्धा परीक्षांमध्ये उत्तीर्ण होणाऱ्या विद्यार्थ्यांमध्ये इतर राज्यांच्या तुलनेत या राज्यातील विद्यार्थ्यांचे अत्यल्प प्रमाण लक्षात घेता हे प्रमाण वाढविण्यासाठी व उमेदवारांची अद्ययावत पध्दतीने योग्य प्रकारे पूर्वतयारी करून घेण्यासाठी राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यात किमान एक प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करण्याचे दृष्टीने आवश्यक ती उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री. गिलबर्ट मेंडोसा यांचे ठराव क्रमांक २२८, २३०, २३१ व २३२

(२२८) "राज्यातील शासकीय व निमशासकीय, स्थानिक स्वराज्य संस्था इत्यादी ठिकाणी रिक्त पदांमधील अनुसूचित जाती/जमातींचा अनुशेष भरण्याच्या दृष्टीने कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची तातडीने अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(२३०) "दारिद्र्य रेषेखालील व वयाचे ६० वर्षे पूर्ण करणाऱ्या वयोवृद्ध शेतकऱ्यांना तसेच रोजगार हमी योजनेअंतर्गत काम करणाऱ्या कष्टकरी मजूरांना दरमहा ५०० (पाचशे रुपये) निवृत्तीवेतन शासनाकडून देण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(२३१) "राज्यातील सुशिक्षित बेरोजगारांचे वाढते प्रमाण व त्यांच्यात रोजगाराअभावी निर्माण झालेले वैफल्याचे व असंतोषाचे वातावरण लक्षात घेता बेरोजगारांची समस्या परिणामकारक पध्दतीने सोडविण्यासाठी सेवायोजन आणि रोजगार व स्वयंरोजगार कार्यालये अधिक कार्यक्षम करण्यासाठी तसेच संबंधित प्रश्नावर उपाययोजना सुचविण्यासाठी विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(२३२) "राज्यात अनाथ, निराधार परित्यक्त्या, घटस्फोटीता, विधवा, अनैतिकतेतून मातृत्व लाभलेल्या आपद्ग्रस्त व शिक्षणाचा अभाव असणाऱ्या महिलांचा समाजात होणारा शारिरिक, मानसिक व

सामाजिक छळ थांबवून त्यांची शैक्षणिक, आर्थिक व सामाजिक उन्नती होण्याच्या दृष्टीने महिलांना आत्मनिर्भर करण्यासाठी शासनाने कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची त्वरित अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री. गणपतराव देशमुख यांचे ठराव क्रमांक २३४, २३६, २३७ व २३८

(२३४) "जीवनावश्यक वस्तूंचे कडाडलेले भाव लक्षात घेता, राज्यांतील जनतेला शिधावाटप दुकानांतून रास्त भावाने व योग्य प्रमाणात अन्नधान्य व इतर जीवनावश्यक वस्तूंचा नियमित पुरवठा होण्याचे दृष्टीने सध्या कार्यरत असलेली यंत्रणा अधिक कार्यक्षम करून सर्व कार्ड धारकांना साखर, गहू, तांदूळ, डाळ व खाद्यतेल त्वरीत उपलब्ध करून देण्यांत यावेत अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(२३६) "राज्यातील सुशिक्षित बेरोजगारांचे वाढते प्रमाण व त्यांच्यात रोजगाराअभावी निर्माण झालेले वैफल्याचे व असंतोषाचे वातावरण लक्षात घेता बेरोजगारांची समस्या परिणामकारक पध्दतीने सोडविण्यासाठी सेवायोजन आणि रोजगार व स्वयंरोजगार कार्यालये अधिक कार्यक्षम करण्यासाठी तसेच, संबंधित प्रश्नावर उपाययोजना सुचविण्यासाठी विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(२३७) "शेतकऱ्यांना शेती व्यवसायासाठी लागणारी रासायनिक खते, अवजारे, किटकनाशके यांच्या किमतीमध्ये सतत होणारी वाढ, तसेच शेतकऱ्यांना शेतीमालाचे न परवडणारे भाव विचारात घेता, उत्पादन खर्चावर आधारित असे शेतीमालाचे भाव शेतकऱ्यांना मिळण्याच्या दृष्टीने राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(२३८) "राज्यातील ग्रामीण भागात महिलांकरिता स्वच्छतागृहांची सोय उपलब्ध होण्याच्या दृष्टीने प्रत्येक गावात महिलांसाठी स्वतंत्र सार्वजनिक महिला स्वच्छतागृहे बांधण्यात यावीत, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री.नितीन भोसले यांचे ठराव क्रमांक २४०, २४२ व २४३

(२४०) " राज्यातील खेळाडुंची राष्ट्रीय स्तरावर होत असलेली पीछेहाट लक्षात घेता क्रिडाक्षेत्राचा सर्वांगीण विकास होण्याकरिता व दर्जेदार

खेळाडू तयार करण्यासाठी तालुकास्तरावर क्रिडा प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करण्यात यावीत व त्यासाठी प्रशिक्षित मार्गदर्शक नेमण्यात यावेत व आवश्यक ते साहित्य पुरविण्यात यावे अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(२४२) " राज्यातील ग्रामीण भागातील प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षणाचा दिवसेंदिवस खालावत चाललेला दर्जा लक्षात घेता या प्रकरणी आमलाग्र सुधारणा करण्यासाठी शासनाने एक कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्यांची त्वरित अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(२४३) " "जीवनावश्यक वस्तूंचे कडाडलेले भाव तसेच शिधावाटप दुकानातून अन्नधान्य व जीवनावश्यक वस्तूंचा होणारा अपुरा व अनियमित पुरवठा इत्यादी बाबी लक्षात घेता राज्यातील जनतेला शिधावाटप दुकानातून रास्त भावाने व योग्य प्रमाणात अन्नधान्य व जीवनावश्यक वस्तूंचा नियमित पुरवठा करण्याचे दृष्टीने शासनाने तातडीने उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे." "

श्री.रमेश पाटील यांचे ठराव क्रमांक २४४, २४५, २४६ , २४७ व २४८

(२४४) " "राज्यातील विनाअनुदान तत्वावर सुरु करण्यात आलेल्या माध्यमिक शाळांतील विद्यार्थ्यांना अनुदानाअभावी प्रयोगशाळा, ग्रंथालये इत्यादी सोयी उपलब्ध न होणे परिणामी अपु-या शैक्षणिक साधनामुळे विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक प्रगतीवर होणारा विपरित परिणाम विचारात घेता विनाअनुदान तत्वावर मान्यता दिलेल्या राज्यातील सर्व माध्यमिक शाळांना चालू शैक्षणिक वर्षापासून १०० टक्के अनुदान देण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे." "

(२४५) " राज्यात विशेषतः मुंबई शहरात गेले वर्षभरात दहशतवादी संघटनांनी विविध ठिकाणी केलेल्या बॉम्बस्फोटाच्या घटना, त्यामुळे कायदा व सुव्यवस्थेची दिवसेंदिवस गंभीर होत चाललेली परिस्थिती ,वाढत्या गुन्हेगारी कारवायांमुळे जनतेत निर्माण झालेली असुरक्षिततेची भावना लक्षात घेता, या संदर्भात उपाययोजना करण्याकरिता ठोस कृती कार्यक्रम आखण्याकरिता विधीमंडळातील दोन्ही सदनांतील सदस्यांची एक उच्चस्तरीय समिती स्थापन करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(२४६) " राज्यातील आरोग्यविषयक समस्यांमध्ये दिवसेंदिवस होत असलेली वाढ, जिल्हा रुग्णालयांची निधी अभावी झालेली दुर्दशा, ही परिस्थिती सुधारण्यासाठी राज्यातील आरोग्य विषयक समस्यांचे युद्धपातळीवर

निराकरण करण्याकरीता शासनाने तातडीने पावले उचलावीत, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

- (२४७) " राज्यातील किल्ल्यांचे ऐतिहासिक महत्त्व लक्षात घेता किल्ल्यांचे परिसर पर्यटन केंद्र म्हणून विकसित करण्याबाबत तसेच त्या ठिकाणी मार्गदर्शक नेमण्याबाबत व पर्यटकांसाठी अन्य आवश्यक त्या सोयीसुविधा उपलब्ध करून देउन या सर्व किल्ल्यांचे ऐतिहासिक महत्त्व कायम राखण्याच्या दृष्टीने शासनाने खास उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (२४८) " मुंबई शहरामध्ये दररोज बाहेरून येणाऱ्यांची वाढती संख्या, त्यामुळे नागरी सुविधेवर पडणारा ताण, जादा प्राथमिक स्वरूपाच्या सुविधा उपलब्ध करून देण्यासाठी तसेच वीज, पाणी, गटारे, वाहतुक इत्यादींची वाढत्या प्रमाणात सोय करण्यासाठी केंद्र शासनाकडून राज्य शासनास आर्थिक सहाय्य उपलब्ध होणे आवश्यक असणे, याकरीता राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री प्रकाश भोईर यांचे ठराव क्रमांक २४९, २५०, २५१, २५२ व २५३

- (२४९) " राज्यातील व विशेषतः कोकणातील आंबा, काजू, नारळ, सुपारी इत्यादींचे फलोत्पादन करणाऱ्या शेतकऱ्यांनाही केंद्र शासनाने सुरु केलेल्या पीक विमा योजनेमध्ये सामावून घेण्यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (२५०) " राज्यात दिवसेंदिवस जमिनीवरील व भू-गर्भातील पाण्याची पातळी वेगाने कमी होत असल्याने व त्यातच पावसाचे प्रमाणदेखील कमी होत असल्यामुळे पिण्याच्या पाण्याचा व शेतीच्या पाण्याचा दिवसेंदिवस ज्वलंत होत चाललेला प्रश्न लक्षात घेता जलसंधारणाचा कार्यक्रम प्रभाविरित्या राबविण्याच्या दृष्टीने शासनाने कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची अंमलबजावणी करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (२५१) " राज्यातील सुशिक्षित बेरोजगारांचे वाढते प्रमाण व रोजगाराअभावी त्यांच्यात निर्माण झालेले वैफल्य विचारात घेता बेरोजगारांच्या समस्या परिणामकारकपणे सोडविण्यासाठी एक सक्षम व स्वतंत्र यंत्रणा स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

"

- (२५२) " ठाणे जिल्हा शहरी, ग्रामीण, सागरी, डोंगरी भागामध्ये वसलेला असून त्याचे क्षेत्रफळ अफाट असणे, मोठ्या प्रमाणात होत असलेले नागरीकरण, ग्रामीण उपेक्षित भागांचा विचार करता मोठ्या प्रमाणात प्रशासकीय ताण वाढत असल्याने ठाणे जिल्हयाचे विभाजन करून जिल्हयाचा सर्वोत्तरी विकास करण्याच्या दृष्टीने कार्यवाही करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "
- (२५३) " कोकण रेल्वे सुरु होवून सुमारे १३ वर्षांहून अधिक कालावधी लोटला तरीही आजमितीस फक्त एकेरी मार्गावर रेल्वे सुरु असणे, कोकणातील जनतेने या मार्गासाठी आवश्यक असलेली आपली बहुमूल्य जमिन कोकण रेल्वेसाठी उपलब्ध करून दिलेली असतानाही कोकणातील रायगड, रत्नागिरी व सिंधुदूर्ग जिल्ह्यातील जनतेसाठी मोजक्याच रेल्वे गाड्या असल्याने या रेल्वेचा विशेष फायदा कोकणातील जनतेला होत नसल्याकारणाने कोकण रेल्वे एकेरी मार्गाचे विस्तारीकरण करून दुहेरी मार्ग सुरु करण्याच्या दृष्टीने तसेच मुंबई सी.एस.टी. ते सावंतवाडी त्याचप्रमाणे बांद्रा टर्मिनल, अंधेरी- बोरीवली- विरार मार्गे सावंतवाडी अशा दिवसातून प्रत्येकी २ अधिकच्या गाड्या विनाविलंब सुरु करण्यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री.प्रशांत ठाकूर यांचा ठराव क्रमांक २६४

- (२६४) " राज्यातील नगरपालिका व महानगरपालिकांना शासनाकडून अनुदान मिळत असल्यामुळे त्यांच्या आर्थिक कारभारावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी पंचायत राज समितीच्या धर्तीवर विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री.सदानंद चव्हाण यांचे ठराव क्रमांक २६५, २६६ व २६८

- (२६५) " राज्यात, विशेषतः ग्रामीण भागातील बहुसंख्य गावांतून उन्हाळ्यात पिण्याच्या पाण्याची भासत असलेली भीषण पाणीटंचाई, तसेच विविध कारणामुळे बंद पडलेल्या पाणीपुरवठा योजना व त्याच्या अंमलबजावणीतील होणारी कुचराई यामुळे ग्रामीण जनतेचे पिण्याच्या पाण्याअभावी होणारे हाल विचारात घेता पाणी टंचाई कायमस्वरूपी दूर करण्यासाठी शासनाने एक खास कार्यक्रम आखावा व त्याची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा

शासनास करीत आहे. "

(२६६) " राज्यातील एकूण पर्जन्यमानाच्या ४० टक्के पाऊस एकट्या कोकणात पडत असून त्यामुळे कोकणातील नद्यांना पूर येत असूनही हे पाणी अडवून उपयोगात आणण्याचे दृष्टीने गेल्या ४२ वर्षात कोकणात पाटबंधारे प्रकल्प उभारले गेले नाहीत. ही बाब लक्षात घेता या भागात पिण्याचे व शेतीला पाणी पुरविण्यासाठी एक आराखडा तयार करून त्याची युद्ध पातळीवर अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(२६८) "राज्यातील जीवनावश्यक वस्तूंच्या बेसुमार वाढत असलेल्या किमती, त्यावर नियंत्रण ठेवण्यात शासनाला आलेले अपयश, ऐन सणासुदीच्या वेळी बाजारात जीवनावश्यक वस्तूंचा तुटवडा निर्माण करून त्या वस्तूंची बेसुमार भाववाढ करण्याची व्यापारी वर्गात निर्माण झालेली प्रवृत्ती, सरकारमान्य स्वस्त धान्य दुकानात जीवनावश्यक वस्तूंचा निर्माण झालेला तुटवडा, त्यामुळे जनतेवर पडत असलेला आर्थिक ताण, या सर्व गोष्टींचा सर्वकष विचार करून जीवनावश्यक वस्तूंचे योग्य व स्वस्त दराने वितरण करण्यासाठी सार्वजनिक वितरण व्यवस्था अधिक बळकट करून स्थिर भाव योजना आखावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री.राजन साळवी यांचे ठराव क्रमांक २६९, २७० व २७२

(२६९) " कोकण विभागातील किनारपट्टीवरील जिल्ह्यातील निसर्ग व भरपूर वनसंपत्ती, दळणवळणाची साधने, अतिप्राचीन किल्ले, मंदिरे व समुद्र किनाऱ्यावरील चौपाट्या या सर्व घटकांमुळे या भागात पर्यटक सतत भेटी देत असतात. तसेच गोवा राज्यात येणारे पर्यटक या भागात येत असतात परंतु पर्यटकांना तेथे पर्यटनाच्या दृष्टीने आवश्यक त्या सोयी सुविधा उपलब्ध होत नाही. परिणामी पर्यटकांची कमी झालेली संख्या लक्षात घेता कोकणाचा पर्यटनाच्या दृष्टीने सर्वांगीण विकास करण्यासाठी एक कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्यासाठी पुरेशी आर्थिक तरतूद अर्थसंकल्पात करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(२७०) " नदीच्या पात्रातील वैध आणि अवैध मार्गाने होणाऱ्या वाळूच्या उपसामुळे दिवसेंदिवस पाण्याची पातळी कमी होणे, परिणामी नदीकाठच्या विहीरी व विंघन विहीरींच्या पाण्याच्या पातळीत कमालीचा फरक पडणे, त्यामुळे नदीकाठच्या गावकऱ्यांवर पिण्याच्या पाण्यासाठी वण-वण भटकण्याचा आलेला प्रसंग, याकरिता वाळूच्या उपसा थांबवण्यासाठी शासनाने प्रभावी उपाययोजना करावी, अशी शिफारस

ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(२७२) "जीवनावश्यक वस्तूंचे कडाडलेले भाव तसेच शिधावाटप दुकानातून अन्नधान्य व जीवनावश्यक वस्तूंचा होणारा अपुरा व अनियमित पुरवठा इत्यादी बाबी लक्षात घेता राज्यातील जनतेला शिधावाटप दुकानातून रास्त भावाने व योग्य प्रमाणात अन्नधान्य व जीवनावश्यक वस्तूंचा नियमित पुरवठा करण्याचे दृष्टीने शासनाने तातडीने उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री.भरतशेट गोगावले यांचे ठराव क्रमांक २७४, २७६ व २७७

(२७४) " राज्यातील किल्ल्यांचे ऐतिहासिक महत्व लक्षात घेता या किल्ल्यांचे परिसर पर्यटन केंद्र म्हणून विकसित करण्याबाबत तसेच त्या ठिकाणी मार्गदर्शक नेमण्याबाबत पर्यटकांसाठी अन्य आवश्यक त्या सोयी-सुविधा उपलब्ध करून देवून या सर्व किल्ल्यांचे ऐतिहासिक महत्व कायम राखण्याच्या दृष्टीने शासनाने खास उपाययोजना करावी अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(२७६) " राज्यातील सेवायोजन कार्यालयामध्ये लाखो तरुणांनी नोकरीसाठी केलेली नोंद, नोकऱ्या मर्यादित असणे, त्यावर परप्रांतियांचे पध्दतीशीरपणे होणारे आक्रमण परिणामी राज्यातील सुशिक्षित तरुणांमध्ये पसरलेले नैराश्य, मोठ्या प्रमाणात वाढलेली बेरोजगारी, त्यातच तरुणांची नक्षलवादी, उग्रवादी व गुन्हेगारी प्रवृत्तीकडे वळण्याची निर्माण झालेली शक्यता लक्षात घेता या राज्यातील बेरोजगार भूमीपूत्रांच्या हक्कांचे रक्षण करण्याकरिता यापुढे राज्यातील शासकीय, निमशासकीय तसेच खाजगी आस्थापनेवरील कार्यालयामध्ये नोकरी देताना शालांत परीक्षेला मराठी भाषा घेतलेल्यांनाच नोकरीत घेण्यासाठी शासनाने धोरणात्मक निर्णय घ्यावा अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(२७७) " ठाणे, रायगड , रत्नागिरी व सिंधुदूर्ग या जिल्हयांच्या किनारपट्टीवरील अनेक गावांच्या संरक्षणासाठी हजारो कि.मी. लांबीचे बांधण्यात आलेले धूप प्रतिबंधक बंधारे दरवर्षी अनेक वेळा फुटल्यामुळे समुद्राचे खारे पाणी जमिनीत शिरून मालमत्तेचे, झाडांचे व शेतीचे सतत होणारे अपरिमित नुकसान, दिवसेंदिवस समुद्राच्या आक्रमणाची वाढती तीव्रता व परिणामी लोकांच्या मालमत्तेचे त्यामुळे मोठ्या प्रमाणात होत असलेले नुकसान लक्षात घेता समुद्राच्या वाढत्या अतिक्रमणाचा गंभीर स्वरूपाचा धोका निर्माण होऊ नये यासाठी शासनाने या चारही जिल्ह्यांतील गावांच्या संरक्षणासाठी नियोजनबध्द व कालबध्द

कार्यक्रम आखून त्याची त्वरित अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री.बच्चू कडू यांचा ठराव क्रमांक २७८

(२७८) " तालुक्यातील सर्व शासकीय कार्यालये एकाच प्रशासकीय इमारतीत असावीत, जेणेकरून तालुक्याच्या ठिकाणी येणाऱ्या गावकऱ्यांना त्यांच्या कामासाठी वेगवेगळ्या कार्यालयात जाण्यासाठी पायपीट करावी लागणार नाही तसेच आर्थिक भुर्दंड सोसावा लागणार नाही, यासाठी शासनाने योजनाबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची त्वरित अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री.निलेश देशमुख-पारवेकर यांचे ठराव क्रमांक २८२, २८३, २८४, २८५ व २८६

(२८२) " वाढत्या लोकसंख्येच्या प्रमाणात शासनातर्फे व महानगरपालिकातर्फे रुग्णवाहिका सुरु न करणे, तसेच अपघात, नैसर्गिक आपत्ती किंवा आकस्मिक दुखणे यामुळे सर्वसामान्य लोकांना रुग्णवाहिका सेवा तात्काळ उपलब्ध न होणे, त्यासाठी सामाजिक किंवा राजकीय संस्थानी विभागा-विभागातून जनसेवेच्या उदात्त हेतूने रुग्णवाहिका सुरु केल्या आहेत, अशा रुग्णवाहिकांसाठी शासनमार्फत आर्थिक अनुदान देण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(२८३) " राज्यातील बहुसंख्य गावात उन्हाळ्यात पिण्याच्या पाण्याची भासत असलेली भीषण टंचाई तसेच विविध कारणामुळे बंद पडलेल्या अनेक पाणीपुरवठा योजना व त्याच्या देखभालीत होणारी कुचराई परिणामी ग्रामीण जनतेचे पिण्याच्या पाण्याअभावी होणारे हाल विचारात घेता पाणी टंचाई कायमस्वरूपी दूर करण्यासाठी शासनाने एक खास कार्यक्रम आखावा व त्याची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(२८४) " राज्यातील अनेक ठिकाणी धरणासारख्या प्रकल्पांमध्ये ज्यांची घरे व जमिनी गेल्या आहेत, अशा प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसनाचे काम विनाविलंब व निश्चितपणे पूर्ण होऊ शकेल, या दृष्टीने कालबद्ध कार्यक्रम आखण्यात यावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(२८५) " राष्ट्रीय स्तरावर भारतीय प्रशासकीय सेवा, भारतीय पोलीस सेवा व तत्सम विविध स्पर्धा परीक्षांमध्ये उत्तीर्ण होणाऱ्या विद्यार्थ्यांमध्ये इतर राज्यांच्या तुलनेत या राज्यातील विद्यार्थ्यांचे अत्यल्प प्रमाण लक्षात घेता हे प्रमाण वाढविण्यासाठी व उमेदवारांची अद्ययावत पध्दतीने योग्य प्रकारे पूर्वतयारी

करुन घेण्यासाठी राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यात किमान एक प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करण्याचे दृष्टीने आवश्यक ती उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

(२८६) " तालुक्यातील सर्व शासकीय कार्यालये एकाच प्रशासकीय इमारतीत असावीत, जेणेकरुन तालुक्याच्या ठिकाणी येणाऱ्या गावकऱ्यांना त्यांच्या कामासाठी वेगवेगळ्या कार्यालयात जाण्यासाठी पायपीट करावी लागणार नाही, तसेच आर्थिक भुर्दंड सोसावा लागणार नाही, यासाठी शासनाने योजनाबद्ध कार्यक्रम आखून त्याची त्वरित अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

श्री.एकनाथराव खडसे(पाटील) यांचे ठराव क्रमांक २९०, २९१, २९२ व २९३

(२९०) "उत्तर महाराष्ट्रात ओस पडलेल्या औद्योगिक वसाहती, वीज,पाणी आणि जमिनी यांची विपुलता असूनही उत्तर महाराष्ट्रात उद्योजक न येणे, त्यामुळे वाढलेली प्रचंड बेरोजगारी, उद्योजकांना वीज दरामध्ये सवलत न मिळणे, प्रत्यक्षात मुंबई या आर्थिक राजधानीपासून दूर अंतरावर उद्योग सुरु करण्याकरिता उद्योजकांना सवलती देण्याची आवश्यकता विचारात घेता, उत्तर महाराष्ट्रातील उद्योजकांना वीज दरामध्ये किमान १५ टक्के सवलत देण्याबाबत शासनाने तातडीने उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

(२९१) "शेतकऱ्यांना शेती व्यवसायासाठी लागणारी रासायनिक खते, अवजारे, किटकनाशके यांच्या किमतीमध्ये सतत होणारी वाढ, तसेच शेतकऱ्यांना शेतीमालाचे न परवडणारे भाव विचारात घेता, उत्पादन खर्चावर आधारित असे शेतीमालाचे भाव शेतकऱ्यांना मिळण्याच्या दृष्टीने राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

(२९२) "राज्यातील प्रामुख्याने उत्तर महाराष्ट्रातील अत्यल्प व अल्पभूधारक शेतकऱ्यांच्या शेतीतील विहिरी व विद्युत पंपांचा मोठया प्रमाणात राहिलेला अनुशेष, विद्युत कनेक्शन मिळण्याकरिता होणारा विलंब, त्यामुळे विद्युत पंपावर घेतलेल्या कर्जाचा वाढत असलेला आर्थिक बोजा, शेतात राबविल्या जाणा-या फळबाग विकास योजनांचे पाण्याअभावी होणारे नुकसान टाळण्याच्या दृष्टीने व उक्त योजनेची अंमलबजावणी परिणामकारकरित्या करण्यासाठी शासनाने धोरणात्मक कार्यक्रम राबवावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

(२९३) "राज्यात महापूर, दुष्काळ, चक्रीवादळ, गारपीट, भूकंप वगैरे नैसर्गिक संकटांना तोंड देण्यासाठी व बाधित नागरिकांना त्वरेने पुरेसे अर्थसहाय्य

करण्यासाठी तसेच अशा आपत्तींना तोंड देण्यासाठी पुरेसा निधी गोळा करणे व आपद्ग्रस्तांचे पुनर्वसन विनाविलंब होण्याच्या दृष्टीने शासनाने विशेष यंत्रणा निर्माण करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

श्री. संजय राठोड यांचे ठराव क्रमांक २९४, २९५, २९६ व २९७

(२९४) " विदर्भाच्या विकासाच्या दृष्टीकोनातून यवतमाळ व अकोला जिल्ह्यातील यवतमाळ ते मुर्तिजापूर व्हाया दारव्हा हा ११० कि.मी. लांबीचा नॅरोगेज रेल्वे मार्ग ब्रॉडगेज मध्ये रुपांतरित करण्यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

(२९५) " हरितक्रांतीचे प्रणेते तसेच राज्याचे माजी मुख्यमंत्री कै. वसंतराव नाईक यांची स्मृती व कार्य संस्मरणीय ठेवण्यासाठी त्यांचे नाव मराठवाडा कृषी विद्यापीठाला देण्यात यावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

(२९६) "राज्यातील मराठवाडा व विदर्भ हे तुलनात्मकदृष्ट्या मागासलेले विभाग रेल्वे मार्गांनी जोडण्याच्या दृष्टीने खामगाव-जालना, वर्धा-यवतमाळ-पुसद-नांदेड या नवीन रेल्वे मार्गांचे काम सत्वर मंजूर करण्यासाठी तसेच यवतमाळ ते मुर्तिजापूर (व्हाया दारव्हा) हा नॅरोगेज मार्ग ब्रॉडगेजमध्ये रुपांतर करण्यासाठी कोकण रेल्वे विकास महामंडळाच्या धर्तीवर विदर्भ रेल्वे विकास महामंडळ स्थापन करण्याबाबत राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

(२९७) " हरितक्रांतीचे प्रणेते तसेच राज्याचे माजी मुख्यमंत्री कै. वसंतराव नाईक यांची स्मृती व कार्य संस्मरणीय ठेवण्यासाठी नागपूर रेल्वे स्थानकाला " कै . वसंतराव नाईक रेल्वे टर्मिनस " नाव देण्याबाबत राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

श्री. राहुल बोद्रे यांचे ठराव क्रमांक २९९, ३०० व ३०१

(२९९) " बुलढाणा व जालना जिल्ह्यांचा सर्वांगीण विकास होण्यासाठी खामगाव- जालना रेल्वे मार्गांचे काम पूर्ण करण्यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे.

"

(३००) " राज्यातील प्रामुख्याने विदर्भात अत्यल्प व अल्पभुधारक शेतकऱ्यांच्या शेतातील विहिरी व विद्युत पंपाचा मोठ्या प्रमाणावर राहिलेला अनुशेष, यासाठी कालबद्ध कार्यक्रम आखून अनुशेष पूर्ण करण्यात यावा अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

(३०१) " राज्यातील प्राथमिक शिक्षणाचा दिवसेंदिवस खालावत चाललेला दर्जा लक्षात घेता, या प्रकरणी आमुलाग्र सुधारणा करण्यासाठी एक कालबद्ध कार्यक्रम आखून त्यांची त्वरित अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे. "

श्री.जयकुमार गोरे यांचे ठराव क्रमांक ३०३, ३०४, ३०५ व ३०६

(३०३) "नापिकी, अतिवृष्टी, जलप्रकोप, दुबार पेरणी, तिबार पेरणी, ओला व कोरडा दुष्काळ असा असूनही पीक विमा नुकसान भरपाई पासून आणेवारी व उंबरठा उत्पन्नाच्या जाचक निकषामुळे शेतकरी वंचित राहत असणे. याला शंभर वर्ष जुनी ब्रिटीशकालीन आणेवारी व उंबरठा काढण्याचे निकष कारणीभूत असल्याने त्यात बदल करून सुधारीत आणेवारी व उंबरठा काढण्याचे निकष तयार करण्यासाठी राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

(३०४) "पुणे, सातारा, सांगली, कोल्हापूर व सोलापूर या पाच जिल्हयातील जनतेच्या सोयीसाठी मुंबई उच्च न्यायालयाचे एक खंडपीठ पुणे येथे स्थापन करावे, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

(३०५) "राज्यात महापूर, दुष्काळ, चक्रीवादळ, गारपीट, भूकंप वगैरे नैसर्गिक संकटांना तोंड देण्यासाठी व बाधित नागरिकांना त्वरेने पुरेसे अर्थसहाय्य करण्यासाठी तसेच अशा आपत्तींना तोंड देण्यासाठी पुरेसा निधी गोळा करणे व आपद्ग्रस्तांचे पुनर्वसन विनाविलंब होण्याच्या दृष्टीने शासनाने विशेष यंत्रणा निर्माण करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

(३०६) "शेतकऱ्यांना शेती व्यवसायासाठी लागणारी रासायनिक खते, अवजारे, किटकनाशके यांच्या किमतीमध्ये सतत होणारी वाढ, तसेच शेतकऱ्यांना शेतीमालाचे न परवडणारे भाव विचारात घेता, उत्पादन खर्चावर आधारित असे शेतीमालाचे भाव शेतकऱ्यांना मिळण्याच्या दृष्टीने राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे आग्रही भूमिका घ्यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करित आहे."

श्री.गणपत गायकवाड यांचे ठराव क्रमांक ३०७, ३०८, ३०९, ३१० व ३११

(३०७) " राज्यात उद्योग जगतात मोठ्या प्रमाणावर स्थानिक भूमीपूत्रांना रोजगार उपलब्ध न होणे, उद्योगांमध्ये भूमीपूत्रांची संख्या नगण्य असल्याने राज्यात बेरोजगारांची संख्या प्रचंड प्रमाणात वाढणे, राज्यातील सेवायोजन कार्यालयांमध्ये लाखो तरुणांनी नोकरीसाठी केलेली नोंद, उद्योगांमध्ये भूमिपूत्रांना नोकऱ्या देण्यास शासन अपयशी ठरल्याने राज्यातील सुशिक्षित तरुणांमध्ये पसरलेले नैराश्य, राज्यातील बेरोजगारा भूमीपूत्रांच्या हक्काचे रक्षण करण्यासाठी यापुढे राज्यातील शासकीय, निमशासकीय तसेच खाजगी आस्थापनावरील कार्यालयांमध्ये नोकरी देताना भूमीपूत्रांना प्राधान्याने नोकरीत घेण्यासाठी शासनाने धोरणात्मक निर्णय घ्यावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(३०८) "राज्यातील जीवनावश्यक वस्तूंच्या बेसुमार वाढत असलेल्या किमती, त्यावर नियंत्रण ठेवण्यात शासनाला आलेले अपयश, ऐन सणासुदीच्या वेळी बाजारात जीवनावश्यक वस्तूंचा कृत्रिम तुटवडा निर्माण करून त्या वस्तूंची बेसुमार भाववाढ करण्याची व्यापारी वर्गात निर्माण झालेली प्रवृत्ती, सरकारमान्य स्वस्त धान्य दुकानात जीवनावश्यक वस्तूंचा निर्माण झालेला तुटवडा, त्यामुळे जनतेवर पडत असलेला आर्थिक ताण, या सर्व गोष्टींचा सर्वकष विचार करून जीवनावश्यक वस्तूंचे योग्य व स्वस्त दराने वितरण करण्यासाठी सार्वजनिक वितरण व्यवस्था अधिक बळकट करून स्थिर भाव योजना आखावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(३०९) "राज्यात पिण्याच्या पाण्याची निर्माण झालेली व बिकट होत असलेली समस्या लक्षात घेऊन पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न प्रभावीरित्या सोडविण्यासाठी धरणे, तलाव व भूगर्भातील जलसाठ्यांचा नियोजनपूर्वक वापर करण्याच्या दृष्टीने शासनाने एक खास कार्यक्रम आखावा व त्याची त्वरीत अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

(३१०) " राज्यातील वाढती लोकसंख्या, वाढत्या औद्योगिक वसाहती, त्यामुळे शहरातून वाढलेली गुन्हेगारी, अपूरी पोलीस व्यवस्था, पोलीसांवर पडणारा मानसिक ताण, त्यातच महिलांवरील अत्याचाराचे वाढलेले प्रमाण, पोलीसांच्या अपूऱ्या संख्येमुळे तपासणीस होणारा विलंब, परिणामी महिलांना न्याय मिळण्यास होणाऱ्या विलंबामुळे त्यांच्यात पसरलेला असंतोष, त्याकरिता पोलीसांच्या संख्येत करावयाची वाढ, पोलीसांच्या मानसिक स्थितीत सुधारणा करण्याकरिता तसेच महिलांवरील अत्याचार थांबविण्यासाठी शासनाने उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(३११) " राज्यात दुरदर्शनवर तसेच केबल नेटवर्कवर एम.टी.व्ही., ए.टी.एन, एफ.टी.व्ही, जैन टी.व्ही. आदि चॅनेलद्वारा अश्लील व हिंसाचाराला उत्तेजन

देणारे चित्रपट, जाहिराती व विविध विषयावरील मालिका सर्वासपणे प्रसारित केल्या जातात, परिणामी तरुण पिढीवर व बालमनावर त्यांचे होणारे दुष्परिणाम व वाढते लैंगिक गुन्हे लक्षात घेता या सर्व वाहिन्यांवरील अश्लील तसेच हिंसाचारयुक्त प्रसारणावर प्रतिबंध आणण्याच्या दृष्टीने राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे पाठपुरावा करावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री.साहेबराव पाटील यांचे ठराव क्रमांक ३१५ व ३१६

(३१५) " राज्यात पिण्याच्या पाण्याची निर्माण झालेली व बिकट होत असलेली समस्या लक्षात घेऊन पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न प्रभावीरित्या सोडविण्यासाठी धरणे, तलाव व भू-गर्भातील जलसाठ्यांचा नियोजनपूर्वक वापर करण्याच्या दृष्टीने शासनाने एक खास कार्यक्रम आखावा व त्याची त्वरीत अंमलबजावणी करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(३१६) "खानदेशात सिंचनाच्या अपूर्ण सोयी असल्यामुळे या भागातील शेतकरी वर्षानुवर्षे नुकसान सहन करीत असून अनेक सिंचनविषयक योजना/ पाटबंधारे प्रकल्प अपूर्णावस्थेत असल्यामुळे शेतकऱ्यांची होणारी गैरसोय लक्षात घेऊन खानदेशातील सिंचनविषयक प्रगती होण्याचे दृष्टीने मोठ्या प्रमाणावर सिंचनाच्या सोयी उपलब्ध करण्यात याव्यात, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे."

श्री अनिल गोटे यांचा ठराव क्रमांक ३१७

(३१७) " हरितक्रांतीचे प्रणेते तसेच राज्याचे माजी मुख्यमंत्री कै. वसंतराव नाईक यांची स्मृती व कार्य संस्मरणीय ठेवण्यासाठी नागपूर रेल्वे स्थानकाला " कै . वसंतराव नाईक रेल्वे टर्मिनस " नाव देण्याबाबत राज्य सरकारने केंद्र शासनाकडे आग्रह धरावा, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

श्री.विजय शिवतारे यांचे ठराव क्रमांक ३१८ व ३२०

(३१८) " राज्यातील किल्ल्यांचे ऐतिहासिक महत्त्व लक्षात घेता या किल्ल्यांचे परिसर पर्यटन केंद्र म्हणून विकसित करण्याबाबत तसेच त्या ठिकाणी मार्गदर्शक नेमण्याबाबत व पर्यटकांसाठी अन्य आवश्यक त्या सोयीसुविधा उपलब्ध करून देऊन या सर्व किल्ल्यांचे ऐतिहासिक महत्त्व कायम राखण्याच्या दृष्टीने राज्य शासनाने खास उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

(३२०) " राज्यातील सुशिक्षित बेरोजगारांचे वाढते प्रमाण व त्यांच्यात रोजगाराअभावी निर्माण झालेले वैफल्याचे व असंतोषाचे वातावरण लक्षात घेता बेरोजगारांची समस्या परिणामकारक पध्दतीने सोडविण्यासाठी सेवायोजन आणि रोजगार व स्वयंरोजगार कार्यालये अधिक कार्यक्षम करण्यासाठी तसेच, संबंधित प्रश्नावर उपाययोजना सुचविण्यासाठी विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहातील सदस्यांची एक संयुक्त समिती स्थापन करण्यात यावी, अशी शिफारस ही विधानसभा शासनास करीत आहे. "

वीस.

सभागृहासमोर ठेवण्यात आलेली कागदपत्रे (यादी अंतिम कार्यावलीसोबत जोडण्यात येईल)

विधान भवन :

मुंबई,

दिनांक : १० मार्च, २०१०.

अनंत कळसे,

प्रधान सचिव,

महाराष्ट्र विधानसभा.